

ROZDZIAŁ 2.

WYBORY EDUKACYJNE UCZNIÓW SZKÓŁ ŚREDNICH

WPROWADZENIE

Anna GARDOCKA-JAŁOWIEC

Prezentowaną, w niniejszej części publikacji, analizę sytuacji na styku systemu edukacji i rynku pracy przeprowadzono wśród uczniów szkół średnich. Celem badań było określenie motywów podejmowania dalszej nauki, konfrontowanie zainteresowań respondentów z wykonywanym w przyszłości zawodem, wskazanie oczekiwań co do sytuacji na rynku pracy po zakończeniu nauki.

Badania ankietowe, obejmujące szkoły średnie, realizowano na próbach uczniów pierwszych i ostatnich klas szkół średnich, po ukończeniu których można kontynuować naukę w szkole wyższej. W każdym z rejonów partnerskich badaniem objęto około 200 osobową próbę uczniów.

Podstawę do określenia próby stanowiły średnie wyniki egzaminu maturalnego (ostatecznego) uzyskane w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2005/2006. Znając liczbę uczniów podchodzących do egzaminu w poszczególnych szkołach, wyznaczono przy pomocy średniej oraz odchylenia standardowego przeciętny rezultat uzyskany przez ucznia w danej szkole, oraz rozrzut wyników (odchylenie od średniej). W badaniu zastosowano próbę zróżnicowaną, a więc znaleźli się w niej uczniowie różnych szkół. Dobór uczniów do próby przebiegał według następującego klucza (N jest liczbą uczniów w próbie):

- $0,5*N$ uczniów w szkole o wyniku zbliżonym do wyniku średniego;
- $0,25*N$ uczniów w szkole o wyniku zbliżonym do dolnej granicy typowego obszaru zmienności (z wynikami poniżej średniej);
- $0,25*N$ uczniów w szkole o wyniku zbliżonym do górnej granicy typowego obszaru zmienności (z wynikami powyżej średniej).

Przyjęto, że wśród szkół, które spełniają powyższe kryteria, pierwszeństwo dane zostanie szkołom, które w poprzednich latach miały wyniki zbliżone do wyników w roku szkolnym 2005/2006 oraz szkołom, w których liczba uczniów podchodzących do końcowego egzaminu przekraczała 100. Jeśli zdarzyła się sytuacja, iż szkoły wytypowane do badania leżały w tym samym okręgu (części miasta), lub gdy w danej szkole nie było wystarczającej liczby uczniów, do badania wybierano inną szkołę, spełniającą założone warunki.

W badaniu uwzględniono płeć respondentów, zatem w celu ustalenia ilości kobiet wybranych do badania liczbę uczniów z określonej szkoły pomnożono

przez wskaźnik feminizacji. W celu ustalenia ilości mężczyzn, wybranych do badania, liczbę uczniów z określonej szkoły pomnożono przez wskaźnik maskulinizacji (dla szkół średnich w Białymstoku pominięto ten wskaźnik ze względu na brak danych). Wszystkie ankiety wypełniane były w językach narodowych respondentów.

Badania realizowano w rejonach, z których wywodzą się partnerzy projektu. Były to: Bułgaria – rejon miasta Sofia; Niemcy – rejon miasta Berlin; Polska – rejon województwa podlaskiego; Portugalia – rejon miasta Lizbona.

Analizę badań ankietowych (ankieta 1A skierowana do uczniów ostatnich klas szkół średnich; ankieta 1B skierowana do uczniów pierwszych klas szkół średnich; ankieta 2 skierowana do szerokiego grona ludzi młodych) przeprowadzono w oparciu o uzyskane zestawienie odpowiedzi respondentów. Prezentowane wyniki są zgodne z układem samych arkuszy ankiet (patrz załącznik publikacji). W celu wskazania sedna istniejącego problemu na styku edukacja – rynek pracy, dokonano analizy struktury odpowiedzi w ramach określonego zagadnienia. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wskazania podobieństw i dysproporcji w odpowiedziach respondentów państw: Bułgarii, Niemiec, Polski, Portugalii (patrz: wnioski końcowe oraz zestawienie całościowe wybranych zagadnień z analizowanych ankiet).

2.1. WYBÓR KIERUNKU KSZTAŁCENIA A RYNEK PRACY

Anna GARDOCKA-JAŁOWIEC

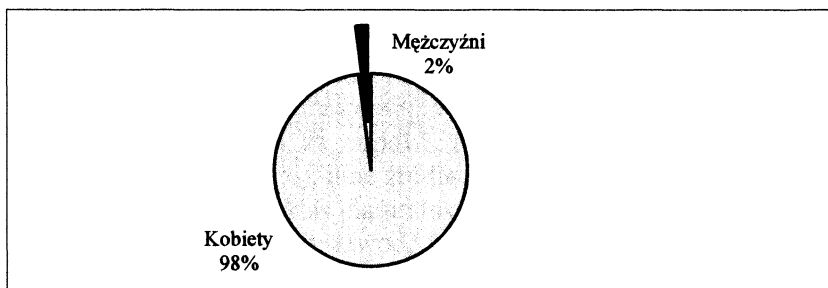
Wybór kierunku kształcenia jest ważnym problemem systemu oświatowego każdego państwa. Na całym świecie dąży się bowiem do stworzenia sprawnie funkcjonującego systemu orientacji i poradnictwa zawodowego, który to stanowi konieczny warunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Podejmowane decyzje przez uczniów klas maturalnych (ostatniego roku szkoły średniej), będące przedmiotem analizy w tej części publikacji (ankieta 1A), mają szczególne znaczenie – dotyczą bowiem planowania przyszłej drogi zawodowej.

2.1.1. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół bułgarskich

Badaniem objęta została grupa 182 osób, w tym 180 kobiet (99% ogółu ankietowanych) i 2 (1% ogółu) mężczyzn (wykres 2.1.). Respondenci wstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

- miejsce zamieszkania;
- wykształcenie rodziców;
- aktywność zawodową rodziców (pracuje, pracuje za granicą, nie pracuje, emeryci, renciści).

Wykres 2.1. Struktura płci osób ankietowanych w Bułgarii

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród respondentów większość, tj. 74% (132 osób na 178, które udzieliły odpowiedzi), udzieliła na pytanie: czy wybrałeś zawód, jaki chciałbyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi twierdzącej, 46 osób przeczącej.

Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki po maturze zaliczono kolejno:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (63% udzielonych odpowiedzi);
- pasję nauką, dziedziną nauki (18% udzielonych odpowiedzi);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (5%);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (5%);
- niechęć do pracy w młodym wieku (4%);
- inny powód (3%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (1%);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (1%).

Za ważne czynniki kontynuacji nauki po maturze uznano kolejno:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (33% udzielonych odpowiedzi);
- pasję nauką, dziedziną nauki (24% udzielonych odpowiedzi);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (20%);
- niechęć do pracy w młodym wieku (9%);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (7%);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (4%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (2%);
- inne powody (1%).

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika – ocena w skali od 1 do 5)¹, kolejno:

- **wykształcenie** – na 169 wskazań 105 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 62%; 27% uznało za ważny; 7% jako jeden z wielu czynników; 2% za mało istotny czynnik; ponad 2% za nieistotny;
- **znajomość języków obcych** – na 168 wskazań 82 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj. 49%; 33% uznało za ważny; 11% jako jeden z wielu czynników; 3% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **doświadczenie** – na 162 wskazania 55 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj. 34%; 35% uznało za ważny; 22% jako jeden z wielu czynników; 7% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **komunikatywność** – na 154 wskazania 49 osób uznało czynnik za najważniejszy tj. 32%; 32% uznało za ważny; 24% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 6% za nieistotny;
- **dotatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – na 150 wskazania 46 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj.

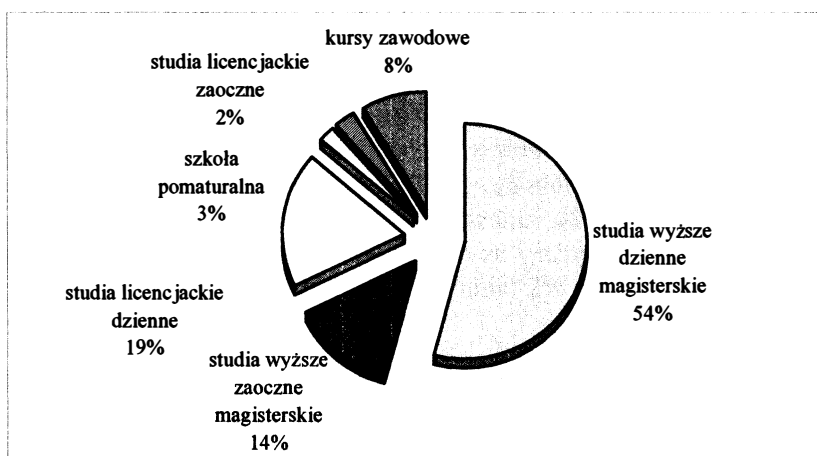
¹ Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

- 31%; 28% uznało za ważny; 28% jako jeden z wielu czynników; 9% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **dobra prezencja** – na 160 wskazań 38 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 24%; 22% uznało za ważny; 41% jako jeden z wielu czynników; 7% za mało istotny czynnik; 6% za nieistotny;
 - **znajomości** – na 159 wskazań 37 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 23%; 20% uznało za ważny; 33% jako jeden z wielu czynników; 16% za mało istotny czynnik; 8% za nieistotny;
 - **wcześniejszą aktywność społeczną** – na 151 wskazań 16 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 11%; 21% uznało za ważny; 39% jako jeden z wielu czynników; 18% za mało istotny czynnik; 11% za nieistotny;
 - **pleć** – na 151 wskazań 16 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 11%; 11% uznało za ważny; 21% jako jeden z wielu czynników; 31% za mało istotny czynnik; 26% za nieistotny.

Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie i jednocześnie za mało istotny czynnik uznano pleć (największy procent wszystkich udzielonych odpowiedzi w kategorii: nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy – ocena 1, oraz w kategorii – ma mniejsze znaczenie – ocena 2); priorytetem stało się wykształcenie (najwyższy udział udzielonych odpowiedzi w ramach oceny 5). Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: doświadczenie; dobrą prezencję uznano jako jeden z wielu czynników, które mają znaczenie (ocena 3).

Za priorytetowy, dalszy etap kształcenia po maturze, uznano (wykres 2.2.): studia wyższe dzienne magisterskie (54% udzielonych na pytanie odpowiedzi), studia licencjackie dzienne (19%), studia wyższe zaoczne magisterskie (14%), kursy zawodowe (8%), szkołę pomaturalną (3%), studia licencjackie zaoczne (2%).

Wykres 2.2. Preferowane pomaturalne formy kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci zdecydowanie preferują państwową szkołę wyższą (86% osób, które udzieliły odpowiedzi; zaledwie 14% wskazało chęć zdawania do szkoły niepaństwowej), bezpłatny tryb nauki (tylko 45% osób wskazało chęć ponoszenia opłaty za naukę) oraz niechęć kontynuacji nauki poza miejscem zamieszkania (53% odpowiedzi).

Do głównych czynników mających wpływ na wybór kierunku kształcenia zaliczono: własne zainteresowania (44% udzielonych na pytanie odpowiedzi); zdobycie zawodu, który w przyszłości zagwarantuje pracę (26%); prestiż uczelni (14%); opinię pracodawców (6%); łatwość dostania się na dany kierunek (4%); tradycję rodzinną (3%); ; łatwość skończenia kierunku (ponad 1%); 2% ankietowanych wymieniło inne czynniki.

Wśród źródeł, z których uczniowie będą czerpać informacje mające pomóc przy wyborze dalszej formy kształcenia, wskazano na (tabela 2.1.): Internet (62% udzielonych odpowiedzi), informację od pedagoga szkolnego/nauczyciela, wychowawcy (18%); reklamy (11%); inne (blisko 10%). Za nieistotne całkowicie uznano: dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (0%), rady rodziców i rodzeństwa (0%), opinie rówieśników (0%), informacje prasowe (0%), telewizję (0%).

Tabela 2.1. Źródła informacji o dostępnych formach kształcenia pomaturalnego

Rodzaj źródła	Liczba udzielonych odpowiedzi
Imprezy informacyjne, dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe	0
Rady rodziców, starszego rodzeństwa	0
Opinia rówieśników	0
Informacja prasowa	0
Telewizja	0
Internet	109
Reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	20
Od pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcy	31
Inne	17

Źródło: Opracowanie własne.

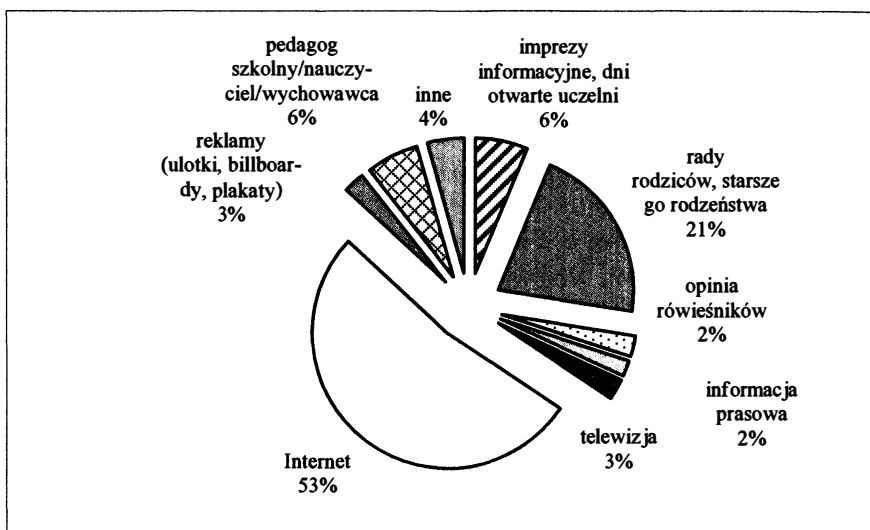
Uczniowie wskazali, wobec konieczności wymienienia tylko jednego (głównego, zasadniczego) źródła informacji z pośród wyżej wymienionych (patrz tabela 2.1.), kolejno: Internet (53% wskazań); rady rodziców i starszego rodzeństwa (21%); imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (6%); informacje od pedagoga szkolnego (6%); opinię rówieśników(3%); telewizję (3%); reklamy (3%); inne źródła (4%), (wykres 2.3.).

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (37%), podstawowe (25%), bardzo ogólne (17%). Źródła informacji o charakterze wy-

łącznie reklamowym uznało 5% badanych. Natomiast 16% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Uczniowie na pytanie odnoszące się do stopnia zaangażowania w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów (mając do wyboru skalę od 1 do 5; gdzie 1 oznaczało = nic nie robię w tym kierunku; 5 = intensywnie poszukuję) wskazali skalę oceny: 4 (37%); 3 (25%); 5 (19%); 2 (10%); 1 (9%).

Wykres 2.3. Priorytetowe (główne) źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia, według hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani na pytanie dotyczące stopnia korelacji pomiędzy wyborem kierunku kształcenia a możliwością zdobycia po nim pracy w 37% uznali, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; w 32% uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia; 23% uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji; 6% uznało, że nie przywiązuje do tego dużej uwagi, a 2%, że nie ma to żadnego znaczenia.

Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet (59% badanych) oraz biura doradztwa zawodowego (16%). Urzędy pracy uznało 11% ankietowanych za odpowiednie instytucje dostarczające takiego typu informacji, broszury (6%), inne źródła (8%).

Reasumując: uczniowie klas maturalnych w Bułgarii:

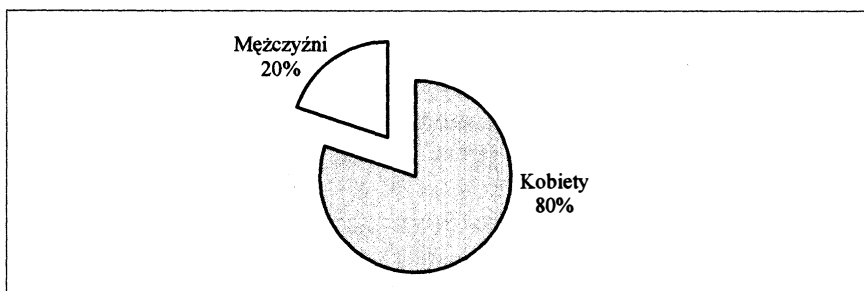
1. W większości wybrali zawód, który chcieliby w przyszłości wykonywać.

2. Uznali, że wybór kierunku kształcenia nie był przez nich konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie.
3. Za główny czynnik mający wpływ na wybór kierunku kształcenia, uznano własne zainteresowania.
4. Uznali za priorytetowy dalszy etap nauki po maturze, studia wyższe dzienne magisterskie.
5. W większości ankietowani uznają bezpłatną państwową wyższą szkołę, którą niechętnie podjęliby poza miejscem zamieszkania.
6. Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki zaliczyli: chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę oraz pasję nauką, dziedziną nauki.
7. Za główne czynniki mające decydujący wpływ na zdobycie pracy uznali wykształcenie i doświadczenie, za całkowicie nieistotny uznali czynnik „płeć”.
8. Za główne źródło informacji, mające pomóc przy wyborze formy kształcenia, uznali Internet.
9. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia, podawane przez różne źródła, uznano za podstawowe.
10. Respondenci dość wysoko (poziom 4 w skali 5 – 1) ocenili poziom zaangażowania w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów.
11. Za główne źródło informacji na temat: sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet oraz biura doradztwa zawodowego.

2.1.2. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół niemieckich

Badaniem objęta została grupa 144 osób, w tym 75 kobiet (52% ogółu ankietowanych) i 69 (48% ogółu) mężczyzn (wykres 2.4.).

Wykres 2.4. Struktura płci osób ankietowanych w Niemczech

Źródło: Opracowanie własne.

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 97% ankietowanych; zamieszkujące wieś – 2%; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – blisko 1%. Respondenci wstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

- wykształcenie rodziców;
- aktywność zawodowa rodziców (pracuje, pracuje za granicą, nie pracuje, emeryci, renciści).

Wśród respondentów większość 53% (74 osoby na 140, które udzieliły odpowiedzi) udzieliła na pytanie: czy wybrałaś zawód, jaki chciałbyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi przeczącej, 66 osób (47%) twierdzącej.

Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki po maturze zaliczono kolejno:

- pasję nauką, dziedziną nauki (46% udzielonych odpowiedzi);
- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (39% udzielonych odpowiedzi);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (4%);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (4%);
- niechęć do pracy w młodym wieku (2%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (2%);
- inne powody (2%);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (2%).

Za ważne czynniki kontynuacji nauki po maturze uznano kolejno:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (43% udzielonych odpowiedzi);
- pasję nauką, dziedziną nauki (25% udzielonych odpowiedzi);
- niechęć do pracy w młodym wieku (13% udzielonych odpowiedzi);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (6%);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (5%);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (5%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (2%);
- inne powody (1%).

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika²), kolejno:

- **wykształcenie** – na 142 wskazania 94 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 66%; 23% uznało za ważny; 9% jako jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **komunikatywność** – na 140 wskazania 48 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 34%; 46% uznało za ważny; 14% jako jeden z wielu czynników; 4% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;

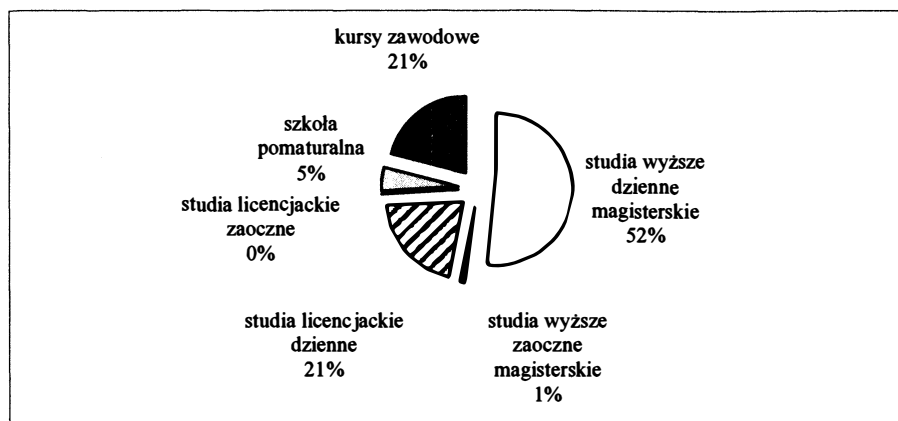
² Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

- **znajomość języków obcych** – na 139 wskazań 26 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj. 19%; 47% uznało za ważny; 27% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **doświadczenie** – na 142 wskazania 24 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj. 17%; 42% uznało za ważny; 33% jako jeden z wielu czynników; 7% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **znajomości** – na 140 wskazań 20 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 14%; 20% uznało za ważny; 41% jako jeden z wielu czynników; 19% za mało istotny czynnik; 6% za nieistotny;
- **dotatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – na 141 wskazań 12 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 8%; 35% uznało za ważny; 40% jako jeden z wielu czynników; 13% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **wcześniejsza aktywność społeczna** – na 136 wskazań 5 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 4%; 17% uznało za ważny; 46% jako jeden z wielu czynników; 29% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **pleć** – na 137 wskazań 3 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj. 2%; 6% uznało za ważny; 24% jako jeden z wielu czynników; 37% za mało istotny czynnik; 31% za nieistotny;
- **dobra prezencja** – na 137 wskazań 2 osoby uznało czynnik za najważniejszy tj. 1%; 20% uznało za ważny; 42% jako jeden z wielu czynników; 27% za mało istotny czynnik; 9% za nieistotny.

Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie i jednocześnie za mało istotny czynnik uznano pleć (największy procent wszystkich udzielonych odpowiedzi w kategorii: nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy – ocena 1, oraz w kategorii – ma mniejsze znaczenie – ocena 2); priorytetem stało się wykształcenie (najwyższy udział udzielonych odpowiedzi w ramach oceny 5). Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: znajomość języków obcych; wcześniejszą aktywność społeczną uznano jako jeden z wielu czynników, które mają znaczenie (ocena 3).

Za priorytetowy, dalszy etap kształcenia po maturze, uznano (wykres 2.5.): studia wyższe dzienne magisterskie (52% udzielonych na pytanie odpowiedzi), studia licencjackie dzienne (21%), kursy zawodowe (21%), szkołę pomaturalną (5%), studia wyższe zaoczne magisterskie (1%), studia licencjackie zaoczne (0%).

Respondenci zdecydowanie preferują państwową szkołę wyższą (94% osób, które udzieliły odpowiedzi; zaledwie 6% wskazało chęć zdawania do szkoły niepaństwowej), płatny tryb nauki (tylko 34% osób wskazało chęć bezpłatnej nauki) oraz chęć zmiany miejsca zamieszkania na okres nauki (73% odpowiedzi).

Wykres 2.5. Preferowane pomaturalne formy kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Do głównych czynników, mających wpływ na wybór kierunku kształcenia, zaliczono: własne zainteresowania (56% udzielonych na pytanie odpowiedzi); zdobycie zawodu, który w przyszłości zagwarantuje pracę (27%); prestiż uczelni (6%); tradycję rodzinną (3%); opinię pracodawców (2%), łatwość dostania się na dany kierunek (1%); łatwość skończenia kierunku (poniżej 1%); 5% ankietowanych wymieniło inne czynniki.

Wśród źródeł, z których uczniowie będą czerpać informacje, mające pomóc przy wyborze dalszej formy kształcenia, wskazano na (tabela 2.2.): Internet (55% udzielonych odpowiedzi); reklamy (33%); informację od pedagoga szkolnego/nauczyciela, wychowawcy (12%). Za nieistotne całkowicie uznano: dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (0%), rady rodziców i rodzeństwa (0%), opinie rówieśników (0%), informacje prasowe (0%), telewizję (0%).

Tabela 2.2. Źródła informacji o dostępnych formach kształcenia pomaturalnego

Rodzaj źródła	Liczba udzielonych odpowiedzi
Imprezy informacyjne, dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe	0
Rady rodziców, starszego rodzeństwa	0
Opinia rówieśników	0
Informacja prasowa	0
Telewizja	0
Internet	94
Reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	57
Od pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcy	20
Inne	0

Źródło: Opracowanie własne.

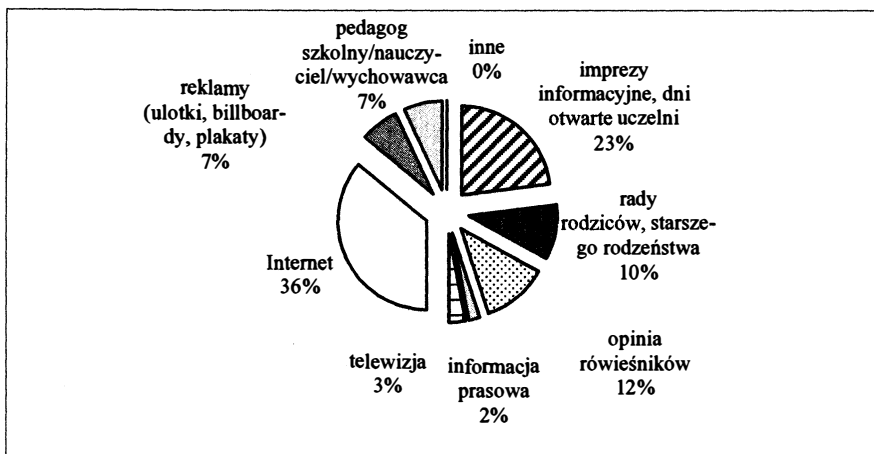
Uczniowie wskazali, wobec konieczności wymienienia tylko jednego (głównego, zasadniczego) źródła informacji spośród wyżej wymienionych (patrz tabela 2.2.), kolejnie wg stopnia ważności: Internet (36% wskazań); imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (23%); opinię rówieśników (12%); rady rodziców i starszego rodzeństwa (10%); informacje od pedagoga szkolnego (7%); reklamy (7%); telewizję (3%); informacje prasowe (2%); inne źródła (0%), (wykres 2.6.).

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (33%), podstawowe (38%), bardzo ogólne (17%). Źródła informacji o charakterze wyłącznie reklamowym uznało 3% badanych. Natomiast 9% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Uczniowie na pytanie odnoszące się do stopnia zaangażowania w poszukiwanie informacji, dotyczącej wyboru studiów (mając do wyboru skalę od 1 do 5; gdzie 1 oznaczało = nic nie robię w tym kierunku; 5 = intensywnie poszukuję), wskazali skalę oceny: 3 (44%); 4 (25%); 2 (19%); 1 (6%); 5 (6%).

Ankietowani na pytanie dotyczące stopnia korelacji pomiędzy wyborem kierunku kształcenia a możliwością zdobycia po nim pracy w 51% uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia; w 36% uznali, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; 6% uznało, że nie przywiązuje do tego dużej uwagi; 5% uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji, a 2%, że nie ma to żadnego znaczenia.

Wykres 2.6. Priorytetowe (główne) źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia, wg hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

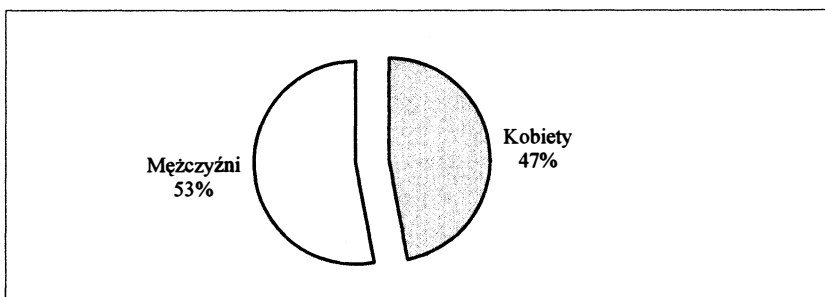
Za główne źródło informacji na temat: sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet (38% badanych) oraz biura doradztwa zawodowego (31%). Broszury informacyjne (17%); urzędy pracy uznało 8% ankietowanych za odpowiednie instytucje dostarczające takiego typu informacji, inne źródła (6%).

Reasumując: uczniowie klas maturalnych w Niemczech:

1. W większości nie wybrali zawodu, który chcieliby w przyszłości wykonywać.
2. Uznali, że wybór kierunku kształcenia był przez nich konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie.
3. Za główny czynnik mający wpływ na wybór kierunku kształcenia uznano własne zainteresowania.
4. Uznali za priorytetowy dalszy etap nauki, po maturze studia wyższe dzienne magisterskie.
5. W większości ankietowani uznają płatną państwową wyższą szkołę, którą chętnie podjęliby poza miejscem zamieszkania.
6. Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki zaliczyli: pasję nauką, dziedziną nauki oraz chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę.
7. Za główne czynniki mające decydujący wpływ na zdobycie pracy uznali wykształcenie i znajomość języków obcych, za całkowicie nieistotny uznali czynnik „płeć”.
8. Za główne źródło informacji mające pomóc przy wyborze formy kształcenia uznali Internet.
9. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za podstawowe.
10. Respondenci dość wysoko (poziom 4 w skali 5-1) ocenili poziom zaangażowania w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów.
11. Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet oraz biura doradztwa zawodowego.

2.1.3. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół polskich

Badaniem objęta została grupa 161 osób, w tym 76 kobiet (53% ogółu ankietowanych) i 85 (47% ogółu) mężczyzn (Wykres 2.7.).

Wykres 2.7. Struktura płci osób ankietowanych w Polsce

Źródło: Opracowanie własne.

W badaniu udział wzięły, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 72% ankietowanych; zamieszkujące wieś – 16%; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – blisko 12%. Respondenci wstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

- wykształcenie rodziców;
- aktywność zawodowa rodziców (pracuje, pracuje za granicą, nie pracuje, emeryci, renciści).

Wśród respondentów większość 53% (85 osoby na 160, które udzieliły odpowiedzi) udzieliła na pytanie: czy wybrałaś zawód, jaki chciałabyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi przeczącej, 75 osób (47%) twierdzącej.

Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki po maturze zaliczono kolejno:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (60% udzielonych odpowiedzi);
- pasję nauką, dziedziną nauki (16% udzielonych odpowiedzi);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (6%);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (5%);
- niechęć do pracy w młodym wieku (5%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (4%);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (3%);
- pozostałe powody (1%).

Za ważne czynniki kontynuacji nauki po maturze uznano kolejno:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (27% udzielonych odpowiedzi);
- pasję nauką, dziedziną nauki (18% udzielonych odpowiedzi);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (14%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (13%);
- niechęć do pracy w młodym wieku (12%);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (7%);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (7%);

- pozostałe powody (2%).

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika³), kolejno:

- **wykształcenie** – na 163 wskazania 111 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 68%; 28% uznało za ważny; 2% jako jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **znajomość języków obcych** – na 162 wskazania 72 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 44%; 43% uznało za ważny; 9% jako jeden z wielu czynników; 2% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **doświadczenie** – na 158 wskazań 61 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 39%; 33% uznało za ważny; 21% jako jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **komunikatywność** – na 159 wskazań 52 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 33%; 36% uznało za ważny; 27% jako jeden z wielu czynników; 3% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **dotatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – na 159 wskazań 38 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 24%; 42% uznało za ważny; 26% jako jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 3% za nieistotny;
- **dobra prezencja** – na 155 wskazań 30 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 19%; 42% uznało za ważny; 30% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 3% za nieistotny;
- **znajomości** – na 158 wskazań 29 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 18%; 24% uznało za ważny; 40% jako jeden z wielu czynników; 14% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **pleć** – na 158 wskazań 9 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 6%; 6% uznało za ważny; 23% jako jeden z wielu czynników; 28% za mało istotny czynnik; 37% za nieistotny;
- **wcześniejsza aktywność społeczna** – na 157 wskazań 3 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj. 2%; 10% uznało za ważny; 31% jako jeden z wielu czynników; 38% za mało istotny czynnik; 19% za nieistotny.

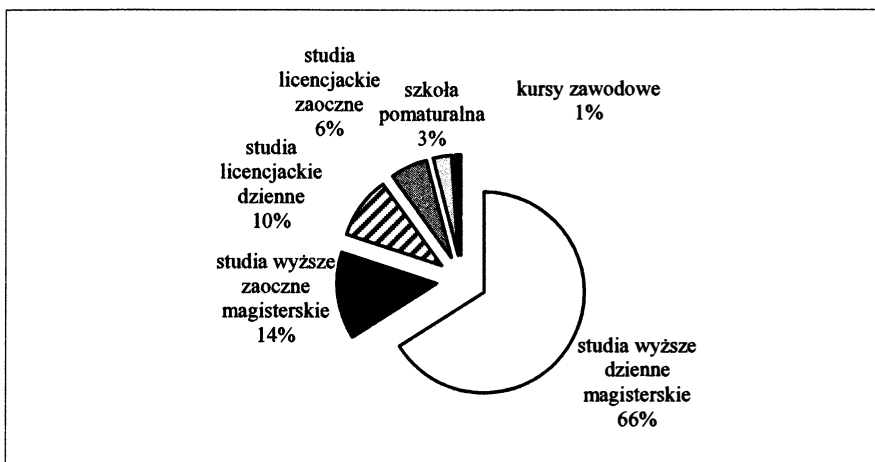
Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie i jednocześnie za mało istotny czynnik uznano pleć (największy procent wszystkich udzielonych odpowiedzi w kategorii: nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy – ocena 1); priorytetem stało się wykształcenie (najwyższy udział udzielonych odpowiedzi w ramach oceny 5). Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: znajomość języków obcych; znajomości uznano jako jeden z wielu czynników, które mają znaczenie (ocena 3).

Za priorytetowy, dalszy etap kształcenia po maturze, uznano (Wykres 2.8.): studia wyższe dzienne magisterskie (66% udzielonych na pytanie odpowiedzi),

³ Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

studia wyższe zaoczne magisterskie (14%), studia licencjackie dzienne (10%), studia licencjackie zaoczne (5%), szkołę pomaturalną (3%), kursy zawodowe (1%).

Wykres 2.8. Preferowane pomaturalne formy kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci zdecydowanie preferują państwową szkołę wyższą (82% osób, które udzieliły odpowiedzi; 18% wskazało chęć zdawania do szkoły niepaństwowej), bezpłatny tryb nauki (tylko 31% osób wskazało chęć płatnej nauki) oraz chęć zmiany miejsca zamieszkania na okres nauki (56% odpowiedzi).

Do głównych czynników mających wpływ na wybór kierunku kształcenia zaliczono: własne zainteresowania (46% udzielonych na pytanie odpowiedzi), zdobycie zawodu, który w przyszłości zagwarantuje pracę (36%); prestiż uczelni (9%); łatwość dostania się na dany kierunek (3%); tradycję rodzinną (2%); opinie pracodawców (2%); łatwość skończenia kierunku (1%); 1% ankietowanych wymieniło inne czynniki.

Wśród źródeł, z których uczniowie będą czerpać informacje mające pomóc przy wyborze dalszej formy kształcenia, wskazano na (tabela 2.3.): Internet (60% udzielonych odpowiedzi), reklamy (21%), informację od pedagoga szkolnego/nauczyciela, wychowawcy (18%), inne źródła (1%). Za nieistotne całkowicie uznano: dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (0%), rady rodziców i rodzeństwa (0%), opinie rówieśników (0%), informacje prasowe (0%), telewizję (0%).

Tabela 2.3. Źródła informacji o dostępnych formach kształcenia pomaturalnego

Rodzaj źródła	Liczba udzielonych odpowiedzi
Imprezy informacyjne, dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe	0
Rady rodziców, starszego rodzeństwa	0
Opinia rówieśników	0
Informacja prasowa	0
Telewizja	0
Internet	132
Reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	45
Od pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcy	39
Inne	2

Źródło: Opracowanie własne.

Uczniowie wskazali, wobec konieczności wymienienia tylko jednego (głównego, zasadniczego) źródła informacji spośród wyżej wymienionych (patrz tabela 2.3.), kolejno wg stopnia ważności: imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (42%); Internet (38% wskazań); opinię rówieśników (8%); rady rodziców i starszego rodzeństwa (5%); reklamy (3%); informacje prasowe (2%); pedagoga szkolnego (2%); inne źródła (0%), (wykres 2.9.).

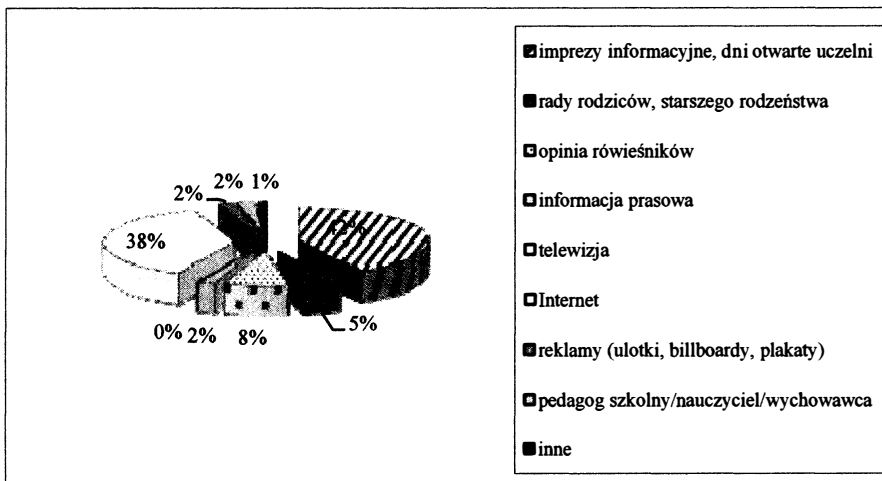
Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (31%), podstawowe (34%), bardzo ogólne (22%). Źródła informacji o charakterze wyłącznie reklamowym uznało 1% badanych. Natomiast 12% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Uczniowie na pytanie odnoszące się do stopnia zaangażowania w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów (mając do wyboru skalę od 1 do 5; gdzie 1 oznaczało = nic nie robię w tym kierunku; 5 = intensywnie poszukuję) wskazali skalę oceny: 3 (40%); 2 (24%); 4 (19%); 1 (14%); 5 (3%).

Ankietowani na pytanie dotyczące stopnia korelacji pomiędzy wyborem kierunku kształcenia a możliwością zdobycia po nim pracy w 39% uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia; w 44% uznali, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; 12% uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji; 3% uznało, że nie przywiązuje do tego dużej wagi; a 2%, że nie ma to żadnego znaczenia.

Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet (50% badanych) oraz biura doradztwa zawodowego (24%). Broszury informacyjne (5%); urzędy pracy uznało 15% ankietowanych za odpowiednie instytucje dostarczające takiego typu informacji, inne źródła (6%).

Wykres 2.9. Priorytetowe (główne) źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia, wg hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

Reasumując: uczniowie klas maturalnych w Polsce:

1. W większości nie wybrali zawodu, który chcieliby w przyszłości wykonywać.
2. Uznali, że wybór kierunku kształcenia był przez nich konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie.
3. Za główny czynnik mający wpływ na wybór kierunku kształcenia uznano własne zainteresowania.
4. Uznali za priorytetowy dalszy etap nauki po maturze studia wyższe dzienne magisterskie.
5. W większości ankietowani uznają bezpłatną państwową wyższą szkołę, którą chętnie podjęliby poza miejscem zamieszkania.
6. Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki zaliczyli: chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę oraz pasję nauką, dziedziną nauki.
7. Za główne czynniki mające decydujący wpływ na zdobycie pracy uznali wykształcenie i znajomość języków obcych, za całkowicie nieistotny uznali czynnik „płeć”.
8. Za główne źródło informacji mające pomóc przy wyborze formy kształcenia uznali imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe.
9. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za podstawowe.
10. Respondenci ocenili swoje zaangażowanie w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów w skali od 5 do 1 na poziomie 3.

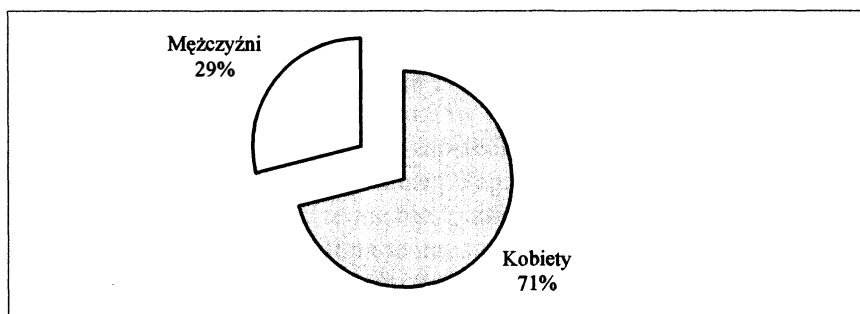
11. Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet oraz biura doradztwa zawodowego.

2.1.4. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół portugalskich

Badaniem objęta została grupa 100 osób, w tym 71 kobiet (71% ogółu ankietowanych) i 29 (29% ogółu) mężczyzn (wykres 2.10.).

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 91% ankietowanych; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – 9%; zamieszkujące wieś – 0%. Rodzice osób ankietowanych są: osobami pracującymi (matki – 85% ankietowanych; ojcowie – 77%); pracującymi za granicą (matki – 1%; ojcowie – 6%); osobami niepracującymi (matki – 8%; ojcowie – 5%); emerytami (matki – blisko 5%; ojcowie – 7%); rencistami (matki – 1%; ojcowie – 1%)⁴. Wykształcenie rodziców osób ankietowanych przedstawia się następująco: wykształcenie podstawowe (matki – 48%; ojcowie – 41%); zawodowe (matki – 6%, ojcowie – 8%); średnie (matki – 24%; ojcowie – 24%); wyższe (matki – 21%; ojcowie – 24%)⁵.

Wykres 2.10. Struktura płci osób ankietowanych w Portugalii

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród respondentów większość 73% (73 osoby na 100, które udzieliły odpowiedzi) udzieliła na pytanie: czy wybrałeś zawód, jaki chciałbyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi twierdzącej, 27 osób (27%) przeczącej.

Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki po maturze zaliczono kolejno:

⁴ Respondenci, którzy nie potrafili określić aktywności zawodowej w odniesieniu do matek stanowili 0% ankietowanych, ojców 3%.

⁵ Respondenci, którzy nie potrafili określić wykształcenia swoich rodziców w odniesieniu do matek stanowili 1% ankietowanych, ojców 3%.

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (54% udzielonych odpowiedzi);
- pasję nauką, dziedziną nauki (30% udzielonych odpowiedzi);
- niechęć do pracy w młodym wieku (5%);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (4%);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (2%);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (2%);
- pozostałe powody (2%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (0%).

Za ważne czynniki kontynuacji nauki po maturze uznano kolejno:

- pasję nauką, dziedziną nauki (34% udzielonych odpowiedzi);
- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (31% udzielonych odpowiedzi);
- niechęć do pracy w młodym wieku (11%);
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (7%);
- pozostałe powody (7%);
- presję otoczenia na kontynuację nauki (5%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (3%);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (2%).

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika⁶), kolejno:

- **wykształcenie** – na 100 wskazań 71 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 71%; 21% uznało za ważny; 8% jako jeden z wielu czynników; 0% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **znajomość języków obcych** – na 99 wskazań 42 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 42%; 45% uznało za ważny; 11% jako jeden z wielu czynników; 2% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **komunikatywność** – na 100 wskazań 42 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 42%; 45% uznało za ważny; 10% jako jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **dobra prezencja** – na 100 wskazań 35 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 35%; 44% uznało za ważny; 20% jako jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **doświadczenie** – na 98 wskazań 22 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 22%; 44% uznało za ważny; 27% jako jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **znajomości** – na 97 wskazań 17 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 18%; 33% uznało za ważny; 34% jako jeden z wielu czynników; 12% za mało istotny czynnik; 3% za nieistotny;

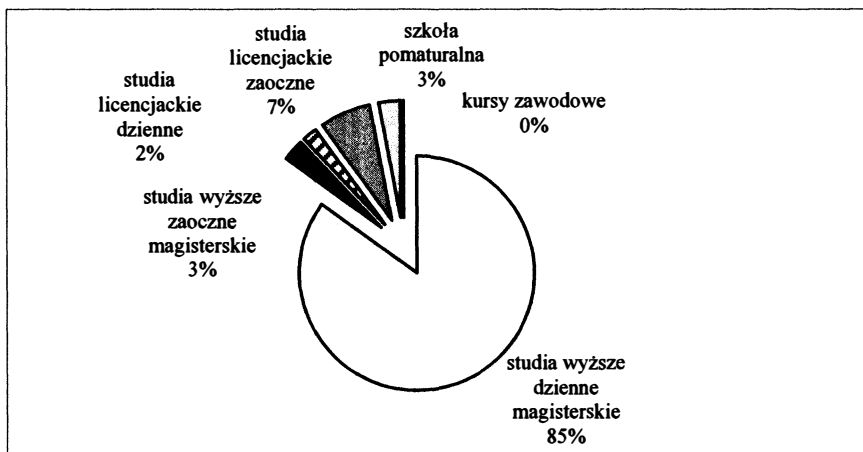
⁶ Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

- **dotatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – na 97 wskazań 15 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 15%; 50% uznało za ważny; 29% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **wcześniejsza aktywność społeczna** – na 97 wskazań 3 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 3%; 11% uznało za ważny; 44% jako jeden z wielu czynników; 33% za mało istotny czynnik; 9% za nieistotny;
- **pleć** – na 98 wskazań 1 osoba uznała czynnik za najważniejszy, tj. 1%; 10% uznało za ważny; 27% jako jeden z wielu czynników; 32% za mało istotny czynnik; 30% za nieistotny.

Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie czynnik uznano pleć (największy procent wszystkich udzielonych odpowiedzi w kategorii: nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy – ocena 1); priorytetem stało się wykształcenie (najwyższy udział udzielonych odpowiedzi w ramach oceny 5). Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: dodatkowe kwalifikacje; wcześniejszą aktywność społeczną uznano jako jeden z wielu czynników, które mają znaczenie (ocena 3).

Za priorytetowy, dalszy etap kształcenia po maturze, uznano (wykres 2.11.): studia wyższe dzienne magisterskie (85% udzielonych na pytanie odpowiedzi) studia licencjackie zaoczne (7%); studia wyższe zaoczne magisterskie (3%); szkołę pomaturalną (3%); studia licencjackie dzienne (2%); kursy zawodowe (0%).

Wykres 2.11. Preferowane pomaturalne formy kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci zdecydowanie preferują państwową szkołę wyższą (76% osób, które udzieliły odpowiedzi; 24% wskazało chęć zdawania do szkoły niepań-

stwowej); płatny tryb nauki (tylko 22% osób wskazało chęć bezpłatnej nauki) oraz chęć zmiany miejsca zamieszkania na okres nauki (69% odpowiedzi).

Do głównych czynników mających wpływ na wybór kierunku kształcenia zaliczono: własne zainteresowania (50% udzielonych na pytanie odpowiedzi); zdobycie zawodu, który w przyszłości zagwarantuje pracę (32%); łatwość dostania się na dany kierunek (5%); prestiż uczelni (4%); tradycję rodzinną (3%); opinię pracodawców (1%); łatwość skończenia kierunku (1%); 4% ankietowanych wymieniło inne czynniki.

Wśród źródeł, z których uczniowie będą czerpać informacje mające pomóc przy wyborze dalszej formy kształcenia, wskazano na (tabela 2.4.): Internet (57% udzielonych odpowiedzi); informację od pedagoga szkolnego/nauczyciela, wychowawcy (25%); reklamy (18%). Za nieistotne całkowicie uznano: dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (0%); rady rodziców i rodzeństwa (0%); opinie rówieśników (0%); informacje prasowe (0%); telewizję (0%).

Tabela 2.4. Źródła informacji o dostępnych formach kształcenia pomaturalnego

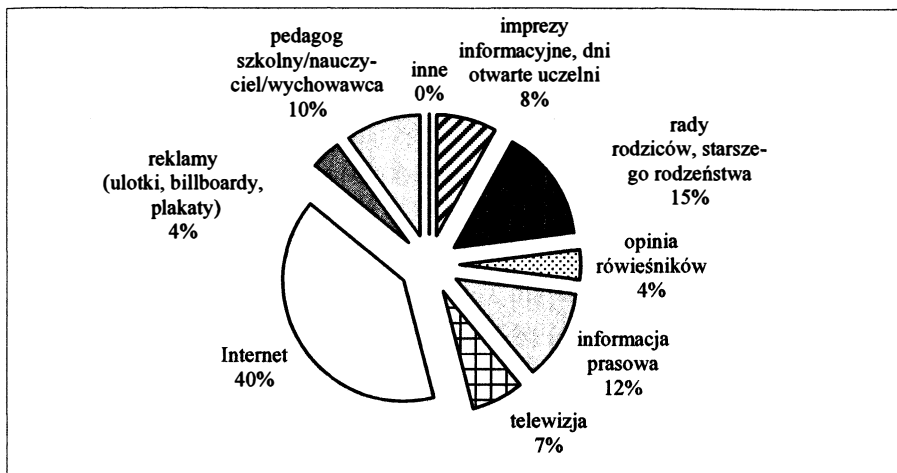
Rodzaj źródła	Liczba udzielonych odpowiedzi
Imprezy informacyjne, dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe	0
Rady rodziców, starszego rodzeństwa	0
Opinia rówieśników	0
Informacja prasowa	0
Telewizja	0
Internet	59
Reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	18
Od pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcy	26
Inne	0

Źródło: Opracowanie własne.

Uczniowie wskazali, wobec konieczności wymienienia tylko jednego (głównego, zasadniczego) źródła informacji, spośród wyżej wymienionych (patrz tabela 2.4.), kolejno wg stopnia ważności: Internet (40% wskazań); rady rodziców i starszego rodzeństwa (15%); informację prasową (12%); pedagoga szkolnego (10%); imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (8%); telewizję (7%); opinię rówieśników (4%); reklamy (4%); inne źródła (0%), (wykres 2.12.).

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (37%), podstawowe (27%), bardzo ogólne (23%). Źródła informacji o charakterze wyłącznie reklamowym uznało 3% badanych. Natomiast 10% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Wykres 2.12. Priorytetowe (główne) źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia, wg hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

Uczniowie na pytanie odnoszące się do stopnia zaangażowania w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów (mając do wyboru skalę od 1 do 5; gdzie 1 oznaczało = nic nie robię w tym kierunku; 5 = intensywnie poszukuję) wskazali skalę oceny: 4 (35%); 3 (30%); 5 (26%); 1 (5%); 2 (4%).

Ankietowani na pytanie, dotyczące stopnia korelacji pomiędzy wyborem kierunku kształcenia a możliwością zdobycia po nim pracy, w 35% uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia; w 50% uznali, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; 7% uznało, że nie przywiązuje do tego dużej wagi; 6% uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji; a 2%, że nie ma to żadnego znaczenia.

Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano biura doradztwa zawodowego (40% badanych) oraz Internet (30%). Urzędy pracy uznało 26% ankietowanych za odpowiednie instytucje dostarczające takiego typu informacji; broszury informacyjne (2%); inne źródła (2%).

Reasumując: uczniowie klas maturalnych w Portugalii:

1. W większości wybrali zawód, który chcieliby w przyszłości wykonywać.
2. Uznali, że wybór kierunku kształcenia był przez nich konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie.
3. Za główny czynnik mający wpływ na wybór kierunku kształcenia uznano własne zainteresowania.
4. Uznali za priorytetowy dalszy etap nauki po maturze: studia wyższe/dzienne magisterskie.

5. W większości ankietowani uznają płatną państwową wyższą szkołę, którą chętnie podjęliby poza miejscem zamieszkania.
6. Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki zaliczyli: chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę oraz pasję nauką, dziedziną nauki.
7. Za główne czynniki mające decydujący wpływ na zdobycie pracy uznali wykształcenie i dodatkowe kwalifikacje, za całkowicie nieistotny uznali czynnik „płeć”.
8. Za główne źródło informacji mające pomóc przy wyborze formy kształcenia uznali Internet.
9. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła, uznano za pełne, wyczerpujące.
10. Respondenci dość wysoko (poziom 4 w skali 5-1) ocenili poziom zaangażowania w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów.
11. Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano biura doradztwa zawodowego oraz Internet.

2.1.5. Podsumowanie

W badaniach ankietowych skierowanych do uczniów ostatnich klas szkół średnich w Polsce, Niemczech, Bułgarii, Portugalii wzięły udział w przeważającym stopniu kobiety. Odpowiedzi udzieliły głównie osoby z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców. Ankietowani państw: Bułgaria, Niemcy, Polska powstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

- a. wykształcenie rodziców;
- b. aktywność zawodowa rodziców.

Respondenci z Portugalii oświadczyli, że ich rodzice są w przeważającym zakresie: osobami pracującymi z wykształceniem podstawowym (blisko 50% ankietowanych), bądź wyższym (ponad 20%).

W kwestii zawodu, który chcieliby wykonywać w przyszłości, zdecydowani są respondenci Bułgarii (74% ankietowanych) i Portugalii (73% ankietowanych). Natomiast uczniowie szkół niemieckich i polskich nie mają jeszcze sprecyzowanego, przyszłego wykonywanego przez siebie, zawodu (w szkołach niemieckich jest to 53% ankietowanych; w szkołach polskich również 53%).

Respondenci wszystkich państw zgodnie uznali „wykształcenie” za główny czynnik mający decydujący wpływ na zdobycie pracy. Za całkowicie nieistotny uznali natomiast „płeć”.

Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet oraz biura doradztwa zawodowego. Odpowiedzi te są istotne dla przyszłego efektywnego funkcjonowania narzędzia, jaki ma na celu stworzyć realizowany projekt InIT.

Warto nadmienić, iż przedstawiony stosunek respondentów wszystkich państw do rynku pracy jest ważny w konfrontacji z ich postawą co do wyboru dalszego etapu nauki. I tak:

1. Ankietowani w Niemczech, Polsce, Portugalii stwierdzili, że wybór kierunku kształcenia był przez nich konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie (uczniowie szkół bułgarskich stwierdzili, że ich wybór nie był konfrontowany z przyszłym miejscem pracy) – co należy uznać za pozytywny aspekt ich późniejszego miejsca na rynku pracy.
2. Za główny czynnik mający wpływ na wybór kierunku kształcenia uznano (we wszystkich analizowanych państwach) własne zainteresowania.
3. Respondenci wszystkich państw zgodnie uznali za priorytetowy, dalszy etap nauki po maturze: studia wyższe dzienne magisterskie.
4. Uczniowie szkół bułgarskich i polskich zdecydowani są na kontynuację nauki w bezpłatnej państwowej szkole wyższej. Uczniowie szkół niemieckich i portugalskich opowiadają się za płatnym trybem nauki.
5. Chęć kontynuacji nauki poza miejscem zamieszkania zgłosili respondenci: Niemiec, Polski, Portugalii.
6. Do najważniejszych przyczyn kontynuacji nauki ankietowani wszystkich państw zaliczyli: chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (priorytet wśród uczniów szkół bułgarskich, polskich, portugalskich; druga lokata wg rankingu wśród uczniów szkół niemieckich) oraz pasję nauką, dziedziną nauki (priorytet w Niemczech).
7. Respondenci Bułgarii, Niemiec, Portugalii uznali Internet za główne źródło informacji mające pomóc przy wyborze formy kształcenia. W Polsce wskazano na imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe.
8. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano w Bułgarii, Niemczech, Polsce za podstawowe, w Portugalii za wyczerpujące, pełne.
9. Respondenci Bułgarii, Niemiec, Portugalii ocenili swoje zaangażowanie w poszukiwanie informacji dotyczącej wyboru studiów na poziomie 4., w skali od 5 do 1, w Polsce na poziomie 3.

Tabela 2.5. Struktura preferowanych szkół pomaturalnych

Rodzaj szkoły pomaturalnej	Bulgaria	Niemcy	Polska	Portugalia
studia wyższe dzienne magisterskie	54%	52%	66%	85%
studia wyższe zaoczne magisterskie	14%	1%	14%	3%
studia licencjackie dzienne	19%	21%	10%	2%
studia licencjackie zaoczne	2%	0%	6%	7%
szkoła pomaturalna	3%	5%	3%	3%
kursy zawodowe	8%	21%	1%	0%
suma	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2.6. Struktura preferowanych form nauki

Tryb nauki	Bułgaria	Niemcy	Polska	Portugalia
płatny	45%	66%	31%	78%
bezpłatny	55%	34%	69%	22%
szkoła państwowa	86%	94%	82%	76%
szkoła niepaństwowa	14%	6%	18%	24%

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2.7. Struktura preferowanych źródeł informacji

Źródła informacji	Bułgaria	Niemcy	Polska	Portugalia
imprezy informacyjne, dni otwarte uczelni	6%	6%	42%	8%
rady rodziców, starszego rodzeństwa	21%	21%	5%	15%
opinia rówieśników	3%	3%	8%	4%
informacja prasowa	2%	2%	2%	12%
telewizja	3%	3%	0%	7%
Internet	53%	53%	38%	40%
reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	3%	3%	3%	4%
pedagog szkolny/nauczyciel/wychowawca	6%	6%	2%	10%
inne	4%	4%	1%	0%
suma	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne.

Udzielone odpowiedzi są ważnymi kwestiami dającymi jednoznaczne wyniki w kwestiach: dalszego kierunku kontynuowania nauki; rodzaju uczelni wyższej na której ma być kontynuowana dalsza edukacja; szans, perspektyw znalezienia pracy w zawodzie, jak i wysokości oczekiwanych zarobków.

2.2. MOTYWY WYBORU KIERUNKU KSZTAŁCENIA A RYNEK PRACY

Anna GARDOCKA-JAŁOWIEC

Motywy¹, jako określone właściwości indywidualne jednostki (obok: jej stylu życia, uznawanych i kultywowanych przez nią wartości, jej osobowości i postaw), stanowią podstawę do budowania narzędzia InIT. Badanie ich specyfiki, a przede wszystkim próba oceny ich wpływu jest niezwykle ważna na etapie kształtowania się osobowości młodego człowieka. Z uwagi na to poddano analizie motywy wyboru kierunku kształcenia wśród uczniów pierwszych klas szkół średnich (ankieta 1B) państw: Bułgaria, Niemcy, Polska, Portugalia.

2.2.1. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół bułgarskich

Badaniem objęta została grupa 106 osób, w tym 57 kobiet (54% ogółu ankietowanych) i 49 (46% ogółu) mężczyzn (wykres 2.13.).

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 104 osoby; mieszkające na wsi – 1 osoba; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. mieszkańców – 1 osoba. Respondenci wstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

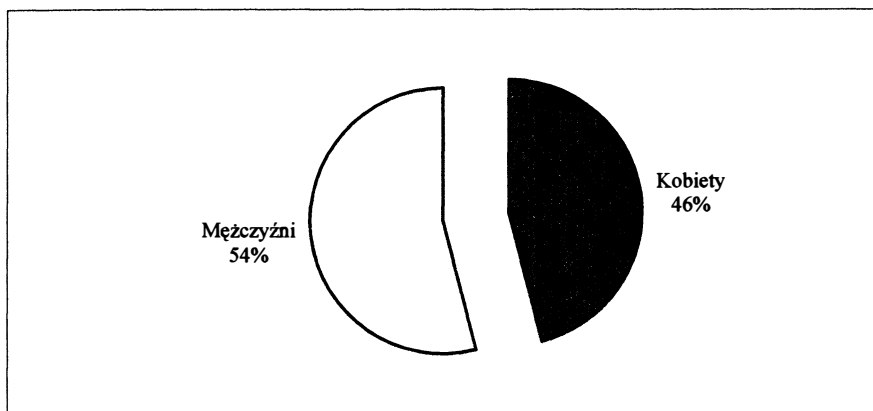
- wykształcenie rodziców;
- aktywność zawodową rodziców (pracuje, pracuje za granicą, nie pracuje, emeryci, renciści).

¹ Motywy: mogą mieć charakter racjonalny (rozumowy) lub emocjonalny (uczuciowy); mogą oddziaływać w sferze podświadomości jednostki (np. przy nieoczekiwanych zwrotach w otoczeniu społeczno-gospodarczym, przy impulsywnych reakcjach); kiedy indziej mogą być w pełni świadome. Motywy są tymi stanami wewnętrznymi, które pobudzają, organizują i ukierunkowują pewne wzorce zachowania. Źródłem motywów są potrzeby. Motywacja ma zawsze swój cel (jest zorientowana na osiągnięcie celu) oraz intensywność. Natężenie motywacji jest uzależnione od wagi i intensywności potrzeby, która tę motywację wywołała. Natomiast wybór konkretnego kierunku i sposobu działania jest wynikiem procesów myślowych (poznawczych, informacyjnych) oraz wcześniejszych doświadczeń.

Motywacja wewnętrzna jednostki/grupy jest ważna dla nastawienia prorozwojowego. Jest czynnikiem warunkującym działania/podejmowanie decyzji. Motywatory zewnętrzne (np. wyższe wynagrodzenie) stanowią jedynie uzupełniające działania. Motywy stanowią zatem istotną rolę na styku systemu kształcenia i rynku pracy.

Wśród respondentów mniejszość, tj. 38% (40 osób ze 104, które udzieliły odpowiedzi) udzieliła na pytanie: czy wybrałeś zawód, jaki chciałbyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi twierdzącej, 64 osoby przeczącej.

Wykres 2.13. Struktura płci osób ankietowanych w Polsce

Źródło: Opracowanie własne.

Do głównych przyczyn chęci kontynuacji nauki po maturze zaliczono:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (72% ankietowanych);
- pasję nauką, dziedziną nauki (12%);
- niechęć do pracy w młodym wieku zaprezentowało 7%;
- presję otoczenia na kontynuację nauki 4%;
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców 4%.

Za nieistotny motywator uznano: chęć uniknięcia służby wojskowej (0 ankietowanych); konieczność studiowania w celu utrzymania renty, alimentów, czy innych świadczeń (0 osób). Jedna osoba wstrzymała się od szczegółowej odpowiedzi.

Respondenci uznali, wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika – ocena w skali od 1 do 5)², kolejno:

- **znajomość języków obcych** – 68% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 26% osób za ważne; 6% za jeden z wielu czynników; 0% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;

² Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

- **wykształcenie** – 68% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 18% osób za ważne; 13% za jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **doświadczenie** – 39% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 32% osób za ważne; 19% za jeden z wielu czynników; 8% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **znajomości** – 32% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 17% osób za ważne; 29% za jeden z wielu czynników; 14% za mało istotny czynnik; 8% za nieistotny;
- **dobra prezencja** – 31% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 29% osób za ważne; 30% za jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **dodatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – 30% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 29% osób za ważne; 32% za jeden z wielu czynników; 4% za mało istotny czynnik; 5% za nieistotny;
- **komunikatywność** – 24% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 37% osób za ważne; 32% za jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **wcześniejsza aktywność społeczna** – 16% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 18% osób za ważne; 40% za jeden z wielu czynników; 19% za mało istotny czynnik; 7% za nieistotny;
- **pleć** – 10% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 7% osób za ważne; 10% za jeden z wielu czynników; 37% za mało istotny czynnik; 36% za nieistotny.

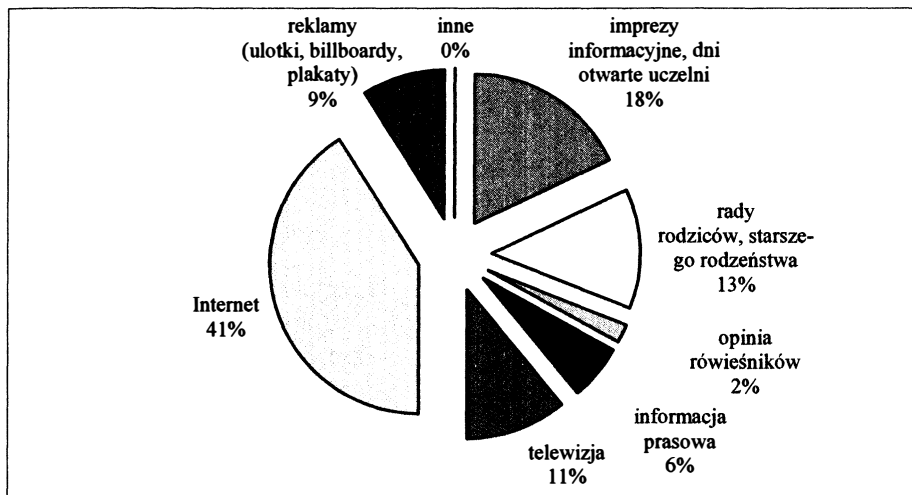
Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie czynnik uznano pleć. Priorytetem stała się znajomość języków obcych. Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena wg skali 4) uznano: komunikatywność, doświadczenie, dodatkowe kwalifikacje.

Respondenci na pytanie dotyczące swojego zachowania, decyzji w sytuacji gdyby mieli trudności ze znalezieniem pracy po ukończeniu szkoły wyższej, wstrzymali się od odpowiedzi. Podobnie przedstawiła się sytuacja przy odpowiedziach na pytania: o dalszy etap kształcenia po maturze (respondenci nie udzieli odpowiedzi); o źródła informacji mające pomóc przy wyborze studiów (również respondenci nie udzieli odpowiedzi).

Ankietowani wskazali, pomimo powstrzymania się od wymienienia źródeł informacji pozwalających podjąć decyzję o dalszej formie kształcenia, za ważne: Internet (42 odpowiedzi na 103 udzielonych na to pytanie) i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (19 na 103), (wykres 2.14.).

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (27% udzielonych odpowiedzi), podstawowe (42%), bardzo ogólne (17%); o charakterze wyłącznie reklamowym (3%); 11% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Wykres 2.14. Priorytetowe źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia wg hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie (17 osób na 108, tj. 16%); 36% osób (39 na 108) uznało, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; 32% (35 na 108) uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji; 11% wskazało, że nie przywiązuje do tego dużej wagi; 5% uznało, że nie ma to żadnego znaczenia.

Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet (43% osób, które udzieliły odpowiedzi na pytanie); urząd pracy (24%); biura doradztwa zawodowego (18%); broszury (9%); 6% ankietowanych nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Reasumując: uczniowie pierwszych klas szkół średnich w Bułgarii:

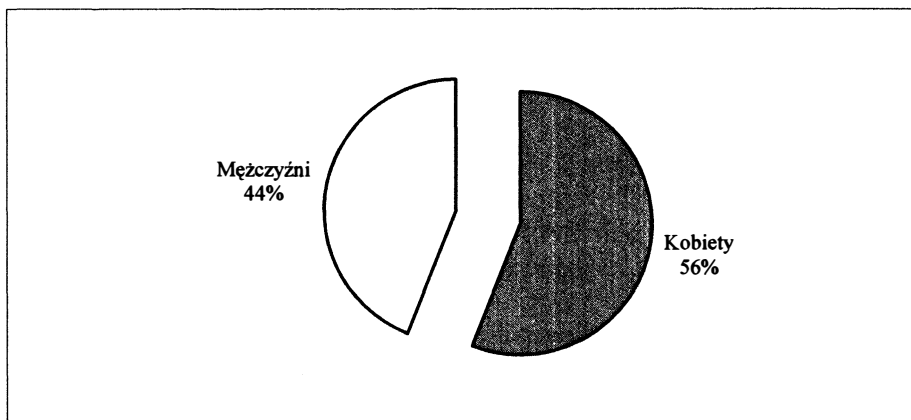
1. W większości nie wybrali zawodu, który chcieliby w przyszłości wykonywać.
2. Za główne czynniki mające decydujący wpływ na zdobycie pracy uznali znajomość języków obcych oraz wykształcenie, za całkowicie nieistotny uznali czynnik „płeć”.
3. Za główne źródło informacji mające pomóc przy wyborze formy kształcenia uznali Internet.
4. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za podstawowe.

5. Ankietowani uznali, że wybór kierunku kształcenia nie był przez nich konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie.
6. Respondenci nie udzielili odpowiedzi na pytania o dalszy etap kształcenia po maturze; o źródła informacji mające pomóc przy wyborze studiów.
7. Respondenci na pytanie dotyczące swojego zachowania, decyzji w sytuacji gdyby mieli trudności ze znalezieniem pracy po ukończeniu szkoły wyższej, wstrzymali się od odpowiedzi.

2.2.2. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół niemieckich

Badaniem objęta została grupa 117 osób, w tym 65 kobiet (56% ogółu ankietowanych) i 52 mężczyzn (44% ogółu), (wykres 2.15.).

Wykres 2.15. Struktura płci osób ankietowanych w Niemczech

Źródło: Opracowanie własne.

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 109 osób; zamieszkujące wieś – 3 osoby; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – 0; 5 nie udzieliło odpowiedzi. Respondenci wstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

- wykształcenie rodziców;
- aktywność zawodowa rodziców (pracuje, pracuje za granicą, nie pracuje, emeryci, renciści).

Wśród respondentów mniejszość 40% (47 osób na 118 udzielających odpowiedzi) udzieliła na pytanie: czy wybrałeś zawód, jaki chciałbyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi twierdzącej, 71 osób przeczącej.

Do głównych przyczyn chęci kontynuacji nauki po maturze (na 117 osób odpowiedzi udzieliło 113 osób, tj. 97% ankietowanych) zaliczono:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (59% osób, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie);
- pasję nauką, dziedziną nauki (23%);
- niechęć do pracy w młodym wieku zaprezentowało 4% ankietowanych;
- konieczność studiowania w celu utrzymania renty, alimentów, czy innych świadczeń (2%).

Za mało istotny czynnik skłaniający do dalszej nauki uznano: presję otoczenia na kontynuację nauki (1 osoba), wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (1 osoba). Za nieistotny motywator uznano natomiast chęć uniknięcia służby wojskowej (0 ankietowanych). Dwanaście osób wstrzymało się od udzielenia szczegółowej odpowiedzi.

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika – ocena w skali od 1 do 5)³, kolejno:

- **wykształcenie** – 75% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 22% osób za ważne; 3% za jeden z wielu czynników; 0% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **komunikatywność** – 46% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 43% osób za ważne; 9% za jeden z wielu czynników; 2% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **znajomość języków obcych** – 23% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 50% osób za ważne; 22% za jeden z wielu czynników; 4% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **doświadczenie** – 17% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 46% osób za ważne; 33% za jeden z wielu czynników; 3% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **dotatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – 13% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 44% osób za ważne; 32% za jeden z wielu czynników; 10% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **wcześniejsza aktywność społeczna** – 7% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 32% osób za ważne; 41% za jeden z wielu czynników; 17% za mało istotny czynnik; 3% za nieistotny;
- **znajomości** – 5% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 19% osób za ważne; 38% za jeden z wielu czynników; 31% za mało istotny czynnik; 7% za nieistotny;
- **dobra prezencja** – 5% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 18% osób za ważne; 44% za jeden z wielu czynników; 24% za mało istotny czynnik; 9% za nieistotny;

³ Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

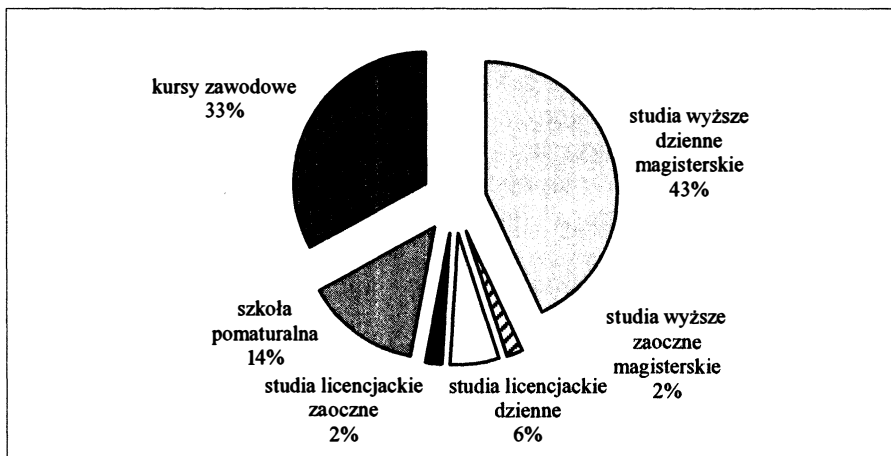
- **pleć** – 3% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 2% osób za ważne; 14% za jeden z wielu czynników; 37% za mało istotny czynnik; 44% za nieistotny.

Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie czynnik uznano pleć. Priorytetem stało się wykształcenie. Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena wg skali 4), uznano: znajomość języków obcych, doświadczenie, dodatkowe kwalifikacje.

Respondenci uznali, że gdyby mieli trudności ze znalezieniem pracy po ukończeniu szkoły wyższej, to: wyjechaliby za granicę (22% udzielonych odpowiedzi), zapisaliby się na kursy dokształcające (15%), przenieśliby się do innej miejscowości (13%), podjęliby pracę poza miejscem zamieszkania (10%), zgodziliby się pracować poniżej kwalifikacji (10%), nie robiliby nic – poszliby na zasiłek (7%), przekwalifikowaliby się (5%), wyraziliby zgodę na podjęcie jakiegokolwiek pracy (5%), kontynuowaliby naukę (poniżej 5%), założyliby własną firmę (poniżej 4%), zrobiliby coś innego (powyżej 2%).

Za priorytetowy, dalszy etap kształcenia po maturze uznano (wykres 2.16.): studia wyższe dzienne magisterskie (44%), studia wyższe zaoczne magisterskie (2%), studia licencjackie dzienne (5%), kursy zawodowe (33%), szkołę pomaturalną (14%), studia licencjackie zaoczne (2%), studia licencjackie dzienne (6%).

Wykres 2.16. Preferowane pomaturalne formy kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

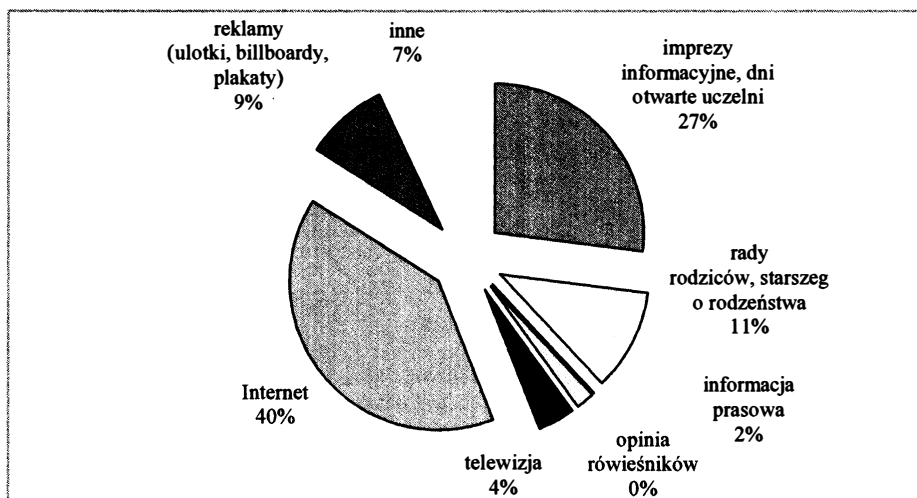
Do źródeł (tabela 2.8.), z których uczniowie będą czerpać informacje mające pomóc przy wyborze studiów, zaliczono: Internet (23% odpowiedzi), dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (9%), rady rodziców i rodzeństwa (26%), opinie rówieśników (9%). Za mniej istotne źródła uznano: reklamy (12%), informacje prasowe (4%), telewizję (4%), inne (13%).

Tabela 2.8. Źródła informacji o dostępnych formach kształcenia pomaturalnego

Rodzaj źródła	Liczba udzielonych odpowiedzi
Imprezy informacyjne, dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe	18
Rady rodziców, starszego rodzeństwa	50
Opinia rówieśników	18
Informacja prasowa	8
Telewizja	8
Internet	44
Reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	22
Inne	23

Źródło: Opracowanie własne.

Uczniowie wskazali, wobec konieczności wymienienia tylko jednego (głównego, zasadniczego) źródła informacji spośród wyżej wymienionych, w pierwszej kolejności Internet (18 odpowiedzi na 45 udzielonych na to pytanie) oraz dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (12 odpowiedzi na 45 udzielonych na to pytanie), (wykres 2.17.).

Wykres 2.17. Priorytetowe (główne) źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia wg hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (18%), podstawowe (46%), bardzo ogólne (15%). Źródła informacji o charakterze wy-

łącznie reklamowym uznało 4% badanych. Natomiast 17% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Ankietowani uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie (49 osób na 111, tj. 44%); 32% osób (36 na 111) uznało, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; 7% (8 na 111) uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji; 11% wskazało, że nie przywiązuje do tego dużej wagi; 4% uznało, że nie ma to żadnego znaczenia; 2% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano biura doradztwa zawodowego (37% osób, które udzieliły odpowiedzi na pytanie) i Internet (30%). Urzędy pracy uznano za odpowiednie instytucje dostarczające takiego typu informacji (18% ankietowanych). Za mało istotne uznano broszury (13%); 2% osób nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

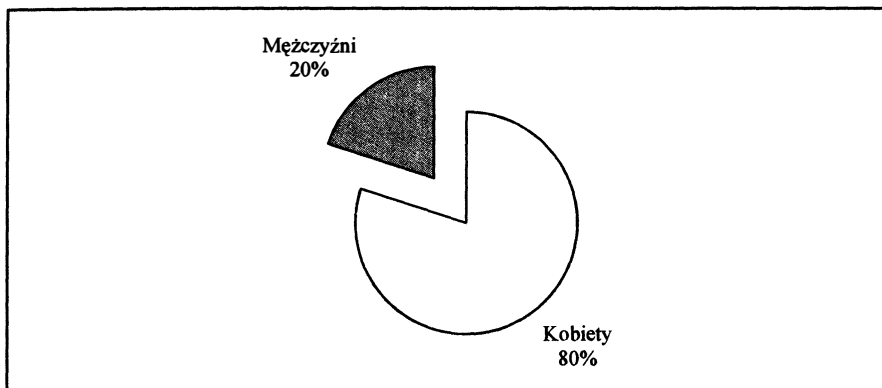
Reasumując: uczniowie pierwszych klas szkół średnich w Niemczech:

1. W większości nie wybrali zawodu, który chcieliby w przyszłości wykonywać.
2. Za główny czynnik mający decydujący wpływ na zdobycie pracy uznali wykształcenie, za całkowicie nieistotny uznali czynnik „płeć”.
3. Za główne źródło informacji mające pomóc przy wyborze formy kształcenia uznali Internet.
4. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za podstawowe.
5. Ankietowani uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie.
6. Studia wyższe dzienne magisterskie uznali za podstawową formę kształcenia po maturze.
7. Za główne źródło informacji na temat: sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznali biura doradztwa zawodowego.
8. W przypadku trudności znalezienia pracy wyjechaliby za granicę.

2.2.3. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół polskich

Badaniem objęta została grupa 196 osób, w tym 157 kobiet (80% ogółu ankietowanych) i 39 (20% ogółu) mężczyzn (wykres 2.17.).

Wykres 2.17. Struktura płci osób ankietowanych w Polsce

Źródło: Opracowanie własne.

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 139 osób; mieszkające na wsi – 36 osób; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – 17; 4 nie udzieliły odpowiedzi. Respondenci wstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

- wykształcenie rodziców;
- aktywność zawodowa rodziców (pracuje, pracuje za granicą, nie pracuje, emeryci, renciści).

Wśród respondentów większość 57% (112 osób, na 196, które udzieliły odpowiedzi) udzieliła na pytanie: czy wybrałeś zawód, jaki chciałbyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi twierdzącej, 84 osoby przeczące.

Do głównych przyczyn chęci kontynuacji nauki po maturze (na 196 osób odpowiedzi udzieliło 187 osób, tj. 95% ankietowanych) zaliczono:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (80% osób, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie);
- pasję naukę, dziedziną nauki (8%);
- niechęć do pracy w młodym wieku zaprezentowało 3% osób;
- presję otoczenia na kontynuację nauki wybrało 3%.

Za mało istotny czynnik skłaniający do dalszej nauki uznano: chęć uniknięcia służby wojskowej (1 osoba), chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (3 osoby). Za nieistotny motywator uznano wyższe wykształcenie rodziców (0 ankietowanych).

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika – ocena w skali od 1 do 5)⁴, kolejno:

⁴ Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

- **wykształcenie** – 79% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 18% osób za ważne; 2% za jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **znajomość języków obcych** – 44% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 47% osób za ważne; 8% za jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **komunikatywność** – 39% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 40% osób za ważne; 19% za jeden z wielu czynników; 2% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **doświadczenie** – 28% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 50% osób za ważne; 17% za jeden z wielu czynników; 4% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **dobra prezencja** – 28% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 49% osób za ważne; 19% za jeden z wielu czynników; 3% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **dotatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – 20% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 42% osób za ważne; 30% za jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 3% za nieistotny;
- **znajomości** – 19% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 24% osób za ważne; 33% za jeden z wielu czynników; 17% za mało istotny czynnik; 7% za nieistotny;
- **pleć** – 4% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 8% osób za ważne; 24% za jeden z wielu czynników; 31% za mało istotny czynnik; 33% za nieistotny;
- **wcześniejsza aktywność społeczna** – 3% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 22% osób za ważne; 29% za jeden z wielu czynników; 37% za mało istotny czynnik; 9% za nieistotny.

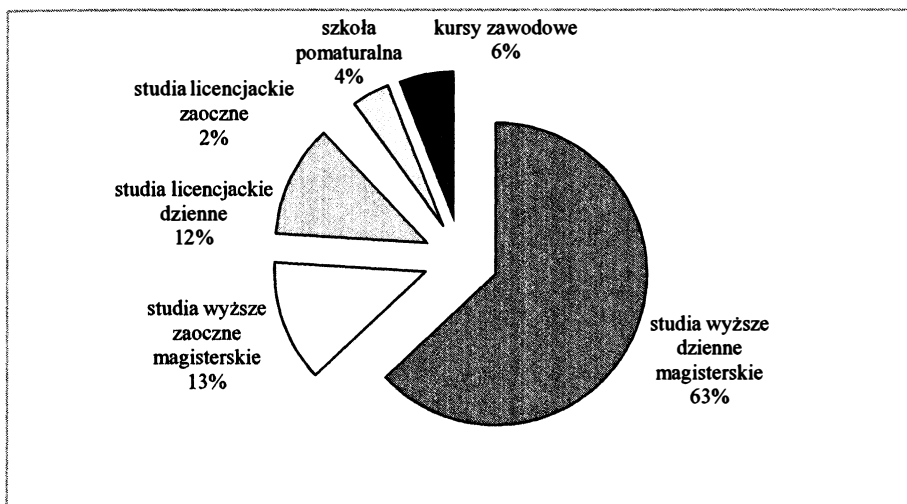
Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie czynnik uznano pleć; za mało istotną aktywność społeczną. Priorytetem stało się wykształcenie. Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: doświadczenie, dobrą prezencję, znajomość języka obcego.

Respondenci uznali, że gdyby mieli trudności ze znalezieniem pracy po ukończeniu szkoły wyższej to: wyjechałoby za granicę (25% udzielonych odpowiedzi), zapisaliby się na kursy dokształcające (21%), kontynuowałoby naukę (13%), założyłoby własną firmę (11%), podjęłoby pracę poza miejscem zamieszkania (10%). Wśród badanych chęć pracy poniżej swoich kwalifikacji wykazało 5%, przekwalifikowania się (5%), wyraziłoby zgodę na podjęcie jakiegokolwiek pracy (5%), przenieśli się do innej miejscowości (3%), zrobiliby coś innego (2%). Blisko 1% ankietowanych zgłosiło chęć pójścia na zasiłek.

Za priorytetowy, dalszy etap kształcenia po maturze, uznano (wykres 2.18.): studia wyższe dzienne magisterskie (63%), studia wyższe zaoczne magisterskie

(13%), studia licencjackie dzienne (12%), kursy zawodowe (6%), szkołę pomaturalną (4%), studia licencjackie zaoczne (2%).

Wykres 2.18. Preferowane pomaturalne formy kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród źródeł, z których uczniowie będą czerpać informacje mające pomóc przy wyborze dalszej formy kształcenia, wskazano na (tabela 2.9.): Internet (25% udzielonych odpowiedzi), dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (25%), rady rodziców i rodzeństwa (17%), opinie rówieśników (12%). Za mniej istotne źródła uznano: reklamy (9%), informacje prasowe (8%), telewizję (4%).

Tabela 2.9. Źródła informacji o dostępnych formach kształcenia pomaturalnego

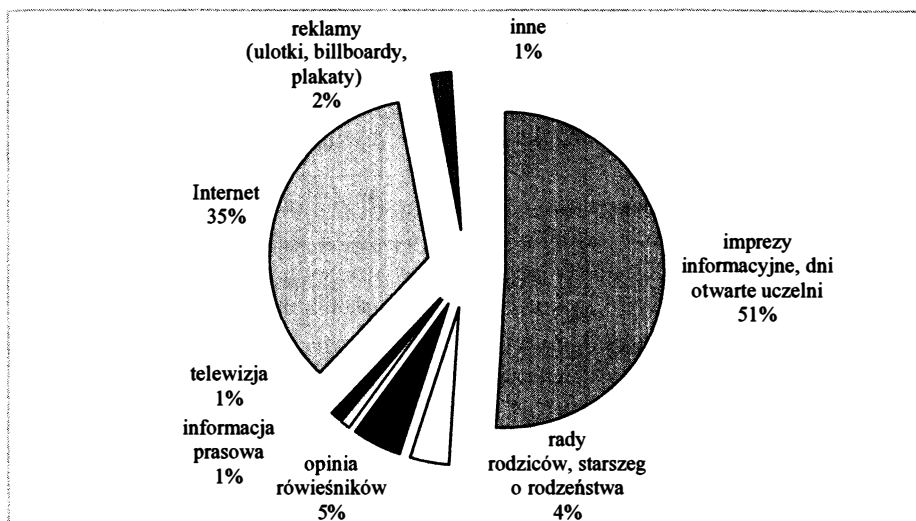
Rodzaj źródła	Liczba udzielonych odpowiedzi
Imprezy informacyjne, dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe	131
Rady rodziców, starszego rodzeństwa	91
Opinia rówieśników	61
Informacja prasowa	40
Telewizja	20
Internet	135
Reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	45
Inne	9

Źródło: Opracowanie własne.

Uczniowie wskazali, wobec konieczności wymienienia tylko jednego (głównego, zasadniczego) źródła informacji, spośród wyżej wymienionych, w pierw-

szej kolejności dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (92 odpowiedzi na 181 udzielonych na to pytanie) oraz Internet (64 na 181), (wykres 2.19.).

Wykres 2.19. Priorytetowe (główne) źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia, wg hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (39%), podstawowe (21%), bardzo ogólne (16%). Źródła informacji o charakterze wyłącznie reklamowym uznało 7% badanych. Natomiast 17% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Ankietowani uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie (87 osób na 194, tj. 45%); 41% osób (80 na 194) uznało, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; 8% (16 na 194) uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji; 4% nie przywiązuje do tego dużej wagi; 1% uznało, że nie ma to żadnego znaczenia; 1% ankietowanych nie udzielił jednoznacznej odpowiedzi.

Za główne źródło informacji na temat: sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano Internet (41% badanych) oraz biura doradztwa zawodowego (25%). Urzędy pracy uznano za odpowiednie instytucje dostarczające takiego typu informacji (19% ankietowanych). Za zupełnie nieistotne uznano broszury (10%).

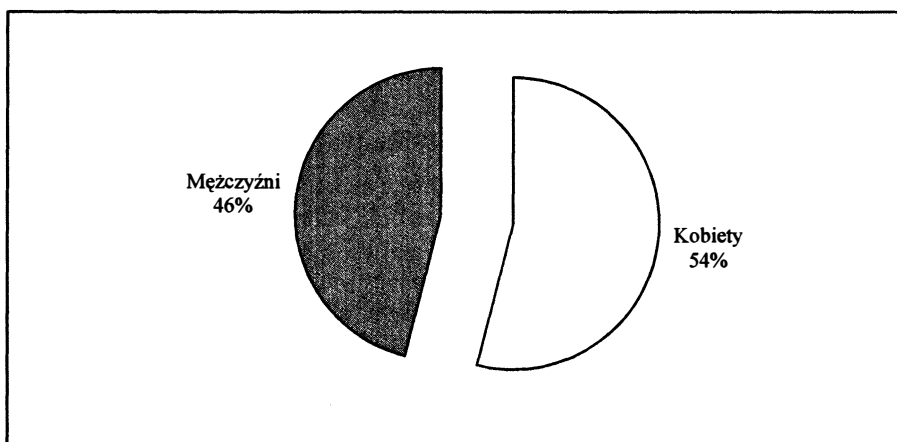
Reasumując: uczniowie pierwszych klas szkół średnich w Polsce:

1. W większości wybrali zawód, który chcieliby w przyszłości wykonywać.
2. Za główny czynnik mający decydujący wpływ na zdobycie pracy uznali wykształcenie, za całkowicie nieistotny uznali czynnik „płeć”.
3. Za główne źródło informacji mające pomóc przy wyborze formy kształcenia uznali dni otwarte organizowane przez uczelnie.
4. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za wyczerpujące.
5. Ankietowani uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie.
6. Studia wyższe dzienne magisterskie uznali za podstawową formę kształcenia po maturze.
7. Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznali Internet.
8. W przypadku trudności znalezienia pracy wyjechałoby za granicę.

2.2.4. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół portugalskich

Badaniem objęta została grupa 127 osób, w tym: 68 kobiet (54% ogółu ankietowanych) i 59 (46% ogółu) mężczyzn (wykres 2.20.).

Wykres 2.20. Struktura płci osób ankietowanych w Portugalii

Źródło: Opracowanie własne.

W badaniu wzięły udział osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 91% ankietowanych; z miast zamieszkiwanych przez poni-

żej 50 tys. osób – 8%; mieszkające na wsi – 1%. Rodzice osób ankietowanych są: osobami pracującymi (matki – 90% ankietowanych; ojcowie – 85%); pracującymi za granicą (matki – 2%; ojcowie – 5%); osobami niepracującymi (matki – 6%; ojcowie – 3%); emerytami (matki – blisko 1%; ojcowie – 3%); rencistami (matki – 0%; ojcowie – blisko 1%)⁵. Wykształcenie rodziców osób ankietowanych przedstawia się następująco: wykształcenie podstawowe (matki – 35%; ojcowie – 34%); zawodowe (matki – 5%, ojcowie – 5%); średnie (matki – 24%; ojcowie – 22%); wyższe (matki – 31%; ojcowie – 31%)⁶.

Wśród respondentów większość 52% (67 osób na 128, które udzieliły odpowiedzi) udzieliła na pytanie: czy wybrałeś zawód, jaki chciałbyś/abyś wykonywać w przyszłości, odpowiedzi twierdzącej, 61 osób (48%) przeczącej.

Do głównych przyczyn chęci kontynuacji nauki po maturze zaliczono:

- chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (81% osób, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie);
- pasję nauką, dziedziną nauki (8%);
- niechęć do pracy w młodym wieku zaprezentowało 3% osób, które udzieliły odpowiedzi;
- wyższe wykształcenie rodzeństwa, rodziców (2% ankietowanych);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (blisko 1% ankietowanych);
- chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (blisko 1% ankietowanych).

Za mało istotny czynnik, skłaniający do dalszej nauki, uznano presję otoczenia na kontynuację nauki (0%). Inne powody kontynuacji nauki wskazało 5% ankietowanych.

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pracy (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika – ocena w skali od 1 do 5)⁷, kolejno:

- **wykształcenie** – 53% osób, które zaznaczyły ten czynnik, uznało, że najważniejsze; 33% osób za ważne; 12% za jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **znajomość języków obcych** – 48% osób uznało, że najważniejsze; 43% osób za ważne; 7% za jeden z wielu czynników; 2% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **komunikatywność** – 40% osób uznało, że najważniejsze; 44% osób za ważne; 15% za jeden z wielu czynników; 0% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;

⁵ Respondenci, którzy nie potrafili określić aktywności zawodowej w odniesieniu do matek stanowili blisko 1% ankietowanych, ojców 3%.

⁶ Respondenci, którzy nie potrafili określić wykształcenia swoich rodziców w odniesieniu do matek stanowili 5% ankietowanych, ojców 8%.

⁷ Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

- **doświadczenie** – 31% osób uznało, że najważniejsze; 42% osób za ważne; 21% za jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **dobrą prezencję** – 31% osób uznało, że najważniejsze; 44% osób za ważne; 24% za jeden z wielu czynników; 1% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **dotatkowe kwalifikacje** (prawo jazdy, znajomość obsługi komputera itp.) – 17% osób uznało, że najważniejsze; 36% osób za ważne; 37% za jeden z wielu czynników; 10% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **znajomości** – 16% osób uznało, że najważniejsze; 35% osób za ważne; 40% za jeden z wielu czynników; 9% za mało istotny czynnik; 0% za nieistotny;
- **wcześniejszą aktywność społeczną** – 6% osób uznało, że najważniejsze; 20% osób za ważne; 38% za jeden z wielu czynników; 27% za mało istotny czynnik; 9% za nieistotny;
- **pleć** – 4% osób uznało, że najważniejsze; 15% osób za ważne; 22% za jeden z wielu czynników; 23% za mało istotny czynnik; 36% za nieistotny.

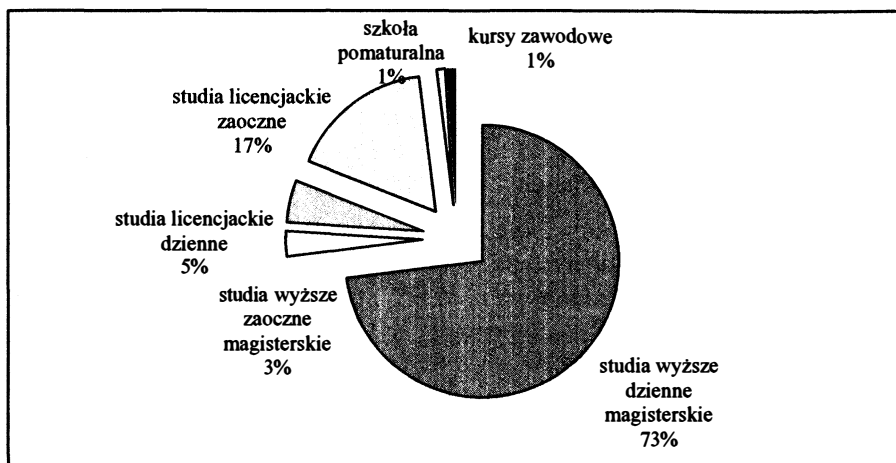
Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie czynnik uznano pleć; za mało istotną wcześniejszą aktywność społeczną. Priorytetem stało się wykształcenie. Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: doświadczenie, dobrą prezencję, znajomość języka obcego.

Respondenci uznali, że gdyby mieli trudności ze znalezieniem pracy po ukończeniu szkoły wyższej, to: wyjechaliby za granicę (23% udzielonych odpowiedzi), podjęliby pracę poza miejscem zamieszkania (11%), kontynuowaliby naukę (11%), poszliby na zasiłek (10%), zapisaliby się na kursy dokształcające (9%), pracowaliby poniżej swoich kwalifikacji (9%), przekwalifikowaliby się (8%), przenieśliby się do innej miejscowości (7%), założyliby własną firmę (6%), przyjęliby pracę taką jaka by była (4%), zrobiliby coś innego (2%).

Za priorytetowy, dalszy etap kształcenia po maturze, uznano (wykres 2.21.): studia wyższe dzienne magisterskie (73%), studia licencjackie zaoczne (17%), studia licencjackie dzienne (5%), wyższe zaoczne magisterskie (3%), kursy zawodowe (1%), szkołę pomaturalną (1%).

Wśród źródeł, z których uczniowie będą czerpać informacje mające pomóc przy wyborze dalszej formy kształcenia, wskazano na (tabela 2.10.): Internet (22% udzielonych odpowiedzi), informacje prasowe (21%), rady rodziców i rodzeństwa (20%), dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (13%), opinie rówieśników (8%), reklamy (8%), telewizję (6%), inne źródła (2%).

Wykres 2.21. Preferowane pomaturalne formy kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2.10. Źródła informacji o dostępnych formach kształcenia pomaturalnego

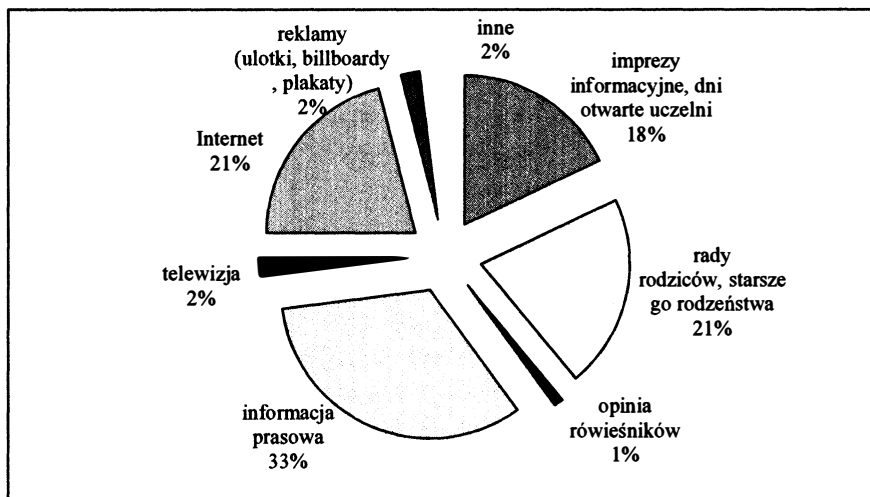
Rodzaj źródła	Liczba udzielonych odpowiedzi
Imprezy informacyjne, dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe	40
Rady rodziców, starszego rodzeństwa	62
Opinia rówieśników	26
Informacja prasowa	64
Telewizja	17
Internet	67
Reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	26
inne	5

Źródło: Opracowanie własne.

Uczniowie wskazali, wobec konieczności wymienienia tylko jednego (głównego, zasadniczego) źródła informacji spośród wyżej wymienionych, w pierwszej kolejności informacje prasowe (33%); następnie równolegle: rady rodziców (21%) oraz Internet (21%), (wykres 2.22.).

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła są: pełne, wyczerpujące (31%), podstawowe (24%), bardzo ogólne (27%). Źródła informacji o charakterze wyłącznie reklamowym uznało 2% badanych. Natomiast 16% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

Wykres 2.22. Priorytetowe (główne) źródła informacji dotyczące wyboru dalszego kształcenia, wg hierarchii ważności

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie (54 osoby na 128, tj. 42%); 39% osób (50 na 128) uznało, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia; 17% (22 na 128) uznało za jedną z wielu równorzędnych motywacji; 2% nie przywiązuje do tego dużej wagi; 0% uznało, że nie ma to żadnego znaczenia; 0% ankietowanych nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Za główne źródło informacji na temat: sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano: urząd pracy (35% ankietowanych), Internet (29% badanych), biura doradztwa zawodowego (27%), broszury informacyjne (6%), inne źródła (3%).

Reasumując: uczniowie pierwszych klas szkół średnich w Portugalii:

1. W większości wybrali już zawód, który chcieliby w przyszłości wykonywać.
2. Za główne czynniki, mające decydujący wpływ na zdobycie pracy, uznali wykształcenie i znajomość języków obcych, za całkowicie nieistotny uznali czynniki „płeć”.
3. Za główne źródło informacji, mające pomóc przy wyborze formy kształcenia, uznali informacje prasowe.
4. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za wyczerpujące.

5. Ankietowani uznali za podstawowe kryterium, którym się kierują przy wyborze dalszej formy kształcenia, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie.
6. Studia wyższe dzienne magisterskie uznali za podstawową formę kształcenia po maturze.
7. Za główne źródło informacji na temat sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznali urząd pracy.
8. W przypadku trudności znalezienia pracy wyjechaliby za granicę.

2.2.5. Podsumowanie

W badaniach ankietowych skierowanych do uczniów pierwszych klas szkół średnich w: Polsce, Niemczech, Bułgarii, Portugalii wzięły udział w przeważającym stopniu kobiety. Odpowiedzi udzieliły głównie osoby z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców. Ankietowani państw: Bułgaria, Niemcy, Polska powstrzymali się od udzielenia odpowiedzi na zagadnienia:

- a. wykształcenie rodziców;
- b. aktywność zawodowa rodziców.

Respondenci z Portugalii oświadczyli, że ich rodzice są w przeważającym zakresie: osobami pracującymi z wykształceniem podstawowym (blisko 35% ankietowanych), bądź wyższym (ponad 30%).

W kwestii zawodu, który chcieliby wykonywać w przyszłości, zdecydowani są respondenci Polski (57% ogółu ankietowanych) oraz Portugalii (52%). Natomiast uczniowie szkół bułgarskich i niemieckich nie mają jeszcze sprecyzowanego przyszłego, wykonywanego przez siebie, zawodu (w szkołach niemieckich jest to 60% ankietowanych; w szkołach bułgarskich 62%). Zestawiając powyższe odpowiedzi z wynikami ankiety przeprowadzonej wśród uczniów klas maturalnych, wyłania się wniosek: jedynie w Portugalii ludzie młodzi od pierwszych lat szkoły średniej zdecydowani są co do wykonywanego w przyszłości zawodu. W Niemczech sytuacja kształtuje się całkowicie przeciwnie – brak zdecydowanie wybranego zawodu. Natomiast w Polsce na etapie rozpoczynania edukacji na poziomie średnim zdecydowanie co do przyszłego wykonywanego zawodu występuje, a tuż przed wyborem kierunku studiów pojawia się zachwianie co do swojej, wcześniejszej decyzji. W Bułgarii ludzie kończący szkołę średnią są bardziej zdecydowani od swoich kolegów rozpoczynających ten właśnie etap kształcenia. Wynika stąd, że tworzone narzędzie pomagające połączyć edukację z rynkiem pracy; narzędzie tworzone w ramach projektu InIT, powinno położyć szczególny nacisk na oczekiwania, motywy decyzji ludzi pierwszych klas szkół średnich (szczególnie ma to znaczenie w Polsce, Niemczech, Bułgarii). Bowiem to oni (uczniowie pierwszych klas szkół średnich) ocenili informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła za podstawowe. A warto tu zaznaczyć, że jedynie respondenci szkół portugalskich uznali takie informacje za wyczerpujące, pełne. Konkluzja: pełne, wartościowe infor-

macje równają się zdecydowaniu, trwałości decyzji ludzi młodych co do przyszłego, wykonywanego zawodu.

Za główne źródło informacji na temat: sytuacji absolwenta, wysokości zarobków w danym zawodzie, możliwości znalezienia pracy w zawodzie uznano głównie: Internet (priorytet wśród uczniów szkół polskich i bułgarskich, druga pozycja w Niemczech i Portugalii), biura doradztwa zawodowego (priorytet w Niemczech, druga pozycja w hierarchii ważności w Polsce, trzecia pozycja w hierarchii ważności w Bułgarii i w Portugalii), urzędy pracy (priorytet w Portugalii, trzecia pozycja w Polsce i Niemczech, druga w Bułgarii). Natomiast w kwestii źródła informacji mającego pomóc przy wyborze dalszego kształcenia: uczniowie szkół bułgarskich, niemieckich wskazali na Internet; szkół polskich na wszelkie formy promocji szkół wyższych, jak np.: dni otwarte, imprezy informacyjne; szkół portugalskich – informacje prasowe. Odpowiedzi te są istotne dla przyszłego, efektywnego funkcjonowania narzędzia, jaki ma na celu stworzyć realizowany projekt InIT.

Warto nadmienić, iż przedstawiony stosunek respondentów wszystkich państw do rynku pracy jest ważny w konfrontacji z ich postawą co do wyboru dalszego etapu nauki. I tak:

1. Do głównych przyczyn chęci kontynuacji nauki po maturze zaliczono we wszystkich analizowanych państwach:
 - chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę;
 - pasję nauką, dziedziną nauki;
 - niechęć do pracy w młodym wieku.
2. Za nieistotny czynnik uznano w Polsce: wyższe wykształcenie rodziców (gdy w Bułgarii był to jeden z ważnych czynników kontynuacji nauki); w Bułgarii: chęć uniknięcia służby wojskowej, chęć utrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (w Polsce czynnik mało istotny; w Niemczech jeden z głównych); w Niemczech: chęć uniknięcia służby wojskowej; w Portugalii – presje otoczenia na kontynuowanie nauki (tabela 2.11.).
3. Uczniowie I klas szkół średnich wszystkich, objętych badaniem, państw zgodnie uznali płeć za nieistotny czynnik wpływający na zdobycie pracy. Za priorytetowy czynnik w Polsce, w Niemczech, w Portugalii uznano wykształcenie, w Bułgarii znajomość języków obcych. Zgodnie uznano za ważny czynnik, ale nie najważniejszy, doświadczenie (w Polsce wskazano jeszcze na dobrą prezencję i znajomość języków obcych; w Bułgarii – komunikatywność i dodatkowe kwalifikacje; w Niemczech – komunikatywność i znajomość języków obcych; w Portugalii – dobrą prezencję i znajomość języka obcego).
4. Uczniowie szkół polskich, portugalskich i niemieckich zgodnie uznali za dalszy etap kształcenia po maturze: wyższe studia magisterskie dzienne. Rozbieżności ujawniły się przy kursach zawodowych – uczniowie szkół niemieckich chętniej (w drugiej kolejności po wyższych studiach magi-

sterskich dziennych) wskazali tę opcję, natomiast uczniowie szkół polskich uznali kursy, jako jedną z ostatnich opcji, na którą zdecydowaliby się w celu podwyższania swoich kwalifikacji. Uczniowie szkół bułgarskich wstrzymali się z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie (tabela 2.12.).

- Zgodnie uczniowie I klas szkół polskich, portugalskich i niemieckich wskazali za podstawowe kryterium, jakim kierowali się przy wyborze kierunków studiów, późniejszą możliwość zdobycia pracy w zawodzie. Uczniowie szkół bułgarskich uznali, że wybór kierunku studiów nie był konfrontowany z przyszłym zatrudnieniem w zawodzie, choć nie zaprzeczyli, że jest to ważna kwestia.

Tabela 2.11. Motywy kontynuacji nauki po maturze

Motywy	Struktura odpowiedzi w poszczególnych państwach			
	Polska	Niemcy	Bulgaria	Portugalia
Pasja nauką/dziedziną nauki	8,02%	23,01%	12,15%	7,81%
Wyższa szansa na dobrze płatną, ciekawą pracę	79,68%	59,29%	71,96%	81,25%
Wyższe wykształcenie rodziców, rodzeństwa	0,00%	0,88%	3,74%	1,56%
Presja rówieśników (studiujących, planujących dalszą naukę)	2,67%	0,88%	3,74%	0,00%
Zwolnienie z odbycia służby wojskowej	0,53%	0,00%	0,00%	0,78%
Chęć utrzymania renty, alimentów, innych świadczeń	1,60%	1,77%	0,00%	0,78%
Niechęć podjęcia pracy w młodym wieku	2,67%	3,54%	7,48%	3,13%
Inne	4,81%	10,62%	0,93%	4,69%

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2.12. Struktura preferowanych form podwyższania kwalifikacji po maturze*

Rodzaj szkoły	Struktura odpowiedzi w poszczególnych państwach			
	Polska	Niemcy	Bulgaria	Portugalia
Studia wyższe magisterskie	63%	43%	-	73%
Studia wyższe zaoczne magisterskie	13%	2%	-	3%
Studia licencjackie dzienne	12%	6%	-	5%
Studia licencjackie zaoczne szkoła pomaturalna	2%	2%	-	17%
Szkoła pomaturalna	4%	14%	-	1%
Kursy zawodowe	6%	33%	-	1%
Suma	100%	100%	-	100%

*Czcionką pogrubioną wskazano dwa główne rodzaje preferowanej formy dalszego kształcenia.

Źródło: Opracowanie własne.

Udzielone odpowiedzi są ważnymi kwestiami, dającymi jednoznaczne wyniki w kwestiach: dalszego kierunku kontynuowania nauki; rodzaju uczelni wyższej, na której ma być kontynuowana dalsza edukacja; szans, perspektyw znalezienia pracy w zawodzie, jak i wysokości oczekiwanych zarobków. Warto nadmienić, iż uczniowie szkół polskich, portugalskich i niemieckich uznali zgodnie, że gdyby mieli trudności ze znalezieniem pracy po ukończeniu szkoły wyższej, w pierwszej kolejności podjęliby decyzję o wyjeździe za granicę, zapisaliby się na kursy dokształcające. Chęć skorzystania z zasiłku zgłosiło tylko 1% ankietowanych w Polsce, zaś w Niemczech 7%. Uczniowie szkół bułgarskich wstrzymali się z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie.

2.3. OCZEKIWANIA UCZNIÓW SZKÓŁ ŚREDNICH WOBEC STRONY INTERNETOWEJ

Anna GARDOCKA-JAŁOWIEC

Internet jest jedną z form komunikacji międzyludzkiej. Odgrywa obecnie ważną rolę w życiu społeczeństwa, z uwagi na jego podstawowe cechy, takie jak: światowy zasięg, multimedialność, interaktywność. Sama komunikacja jest natomiast nieodłącznym procesem towarzyszącym człowiekowi przez całe jego życie – stanowi podstawę jego rozwoju. Z upływem czasu zmieniają się sposoby, możliwości i potrzeby w zakresie komunikowania. W funkcjonowaniu współczesnego społeczeństwa, a w szczególności młodego pokolenia, istotną rolę odgrywa informacja – szybkość jej pozyskiwania czy też przekazywania. Internet bardzo dobrze sprawdza się w tej roli. Chcąc wyjść naprzeciw oczekiwaniom ludzi młodych co do informacji, które niezbędne są do podejmowanych przez nich decyzji w odniesieniu do kierunku kształcenia, czy wykonywanego w przyszłości zawodu, niezbędne jest ich (tj. oczekiwania) rozpoznanie (czemu służyła ankieta 2.).

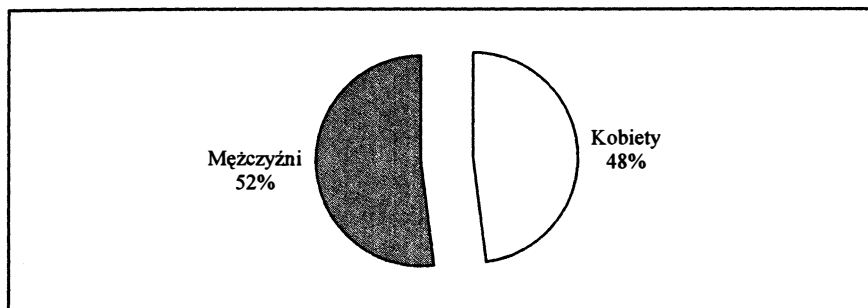
2.3.1. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół bułgarskich

Badaniem objęta została grupa 184 osób, w tym 89 kobiet (48% ogółu ankietowanych) i 95 (52% ogółu) mężczyzn (wykres 2.23.).

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 98% ankietowanych; zamieszkujące wieś – 1%; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – 1%.

Respondenci korzystają z Internetu: codziennie (78% odpowiedzi na pytanie), co kilka dni (12%), raz w tygodniu (4%), kilka razy w miesiącu (3%), wcale (1%). Korzystają w domu (85% odpowiedzi), w szkole (8%), u znajomych (4%), w kafejce internetowej (4%).

Wykres 2.23. Struktura płci osób ankietowanych w Bułgarii

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród źródeł, które oceniliby jako najwygodniejsze dla nich w celu czerpania informacji mających pomóc w dalszej edukacji, uznano wg ważności: Internet (43% odpowiedzi), imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (17%), pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcę (12%), rady rodziców czy starszego rodzeństwa (10%), telewizję (7%), informacje prasowe (5%), reklamy (3%), opinie rówieśników (3%), inne źródła (0%).

Respondenci stwierdzili, że gdyby została stworzona strona internetowa zawierająca szereg informacji odnoszących się do kierunków kształcenia, studiów, charakteru i specyfiki rynku pracy w danym regionie, to kolejno za istotne, w skali od 5 (tj. od najważniejszego) do poziomu 1 (tj. najmniej ważnego), uznaliby zagadnienia:

- wykaz zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 58% przypisało poziom ważności 5; 25% – 4; 10% – 3; 2% – 2; 5% – 1;
- rodzaj zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 44% przypisało poziom ważności 5; 32% – 4; 17% – 3; 4% – 2; 4% – 1;
- wykaz szkół na terenie województwa, który umożliwi zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 43% przypisało poziom ważności 5; 30% – 4; 22% – 3; 4% – 2; 1% – 1;
- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu w kraju: 43% przypisało poziom ważności 5; 29% – 4; 24% – 3; 3% – 2; 0% – 1;
- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu za granicą: 43% przypisało poziom ważności 5; 26% – 4; 15% – 3; 7% – 2; 8% – 1;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 39% przypisało poziom ważności 5; 37% – 4; 19% – 3; 5% – 2; 2% – 1;
- ilość kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 29% przypisało poziom ważności 5; 32% – 4; 22% – 3; 11% – 2; 6% – 1;
- uznanie danego kierunku/szkoły za prestiżowe/ważne: 24% przypisało poziom ważności 5; 28% – 4; 29% – 3; 10% – 2; 9% – 1;

- wykaz zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 22% przypisało poziom ważności 5; 31% – 4; 27% – 3; 12% – 2; 8% – 1;
- sytuacja na rynku pracy za granicą: 23% przypisało poziom ważności 5; 25% – 4; 30% – 3; 17% – 2; 6% – 1;
- liczba wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach, w firmach w danym regionie oraz w innych krajach UE: 21% przypisało poziom ważności 5; 26% – 4; 28% – 3; 12% – 2; 13% – 1;
- liczba bezrobotnych według zawodu: 19% przypisało poziom ważności 5; 18% – 4; 29% – 3; 20% – 2; 14% – 1.

Respondenci stwierdzili, że obecnie, spośród wyżej wymienionych zagadnień, są w stanie dotrzeć do:

- wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 15% odpowiedzi;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 14%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 13%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/waż: 13%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 12%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 9%;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 7%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 6%;
- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 4%;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 3%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 3%;
- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 2%;
- inne (1%).

Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących:

- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 16% odpowiedzi;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 13%;
- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 11%;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 10%;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 9%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 9%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 8%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 7%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 5%;

- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 5%;
- wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 3%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wagę: 3%;
- inne (0%).

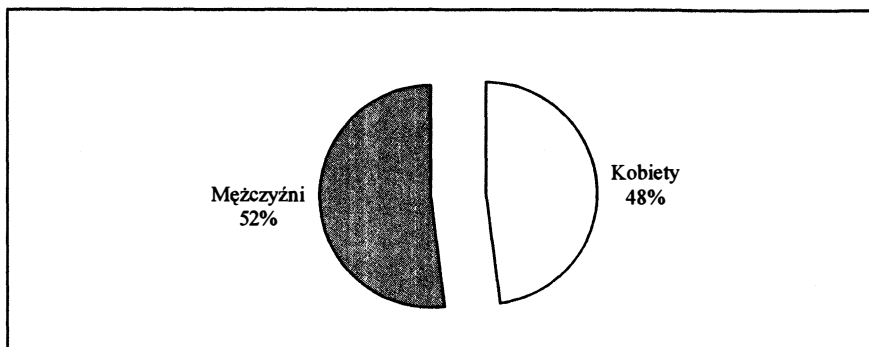
Reasumując: ankietowani w Bułgarii:

1. Korzystają (większość udzielonych odpowiedzi) z Internetu codziennie w domu.
2. Internet uznali za główne źródło informacji, pomocne przy podjęciu decyzji odnoszącej się do dalszej edukacji.
3. Respondenci uznali za niezbędne, na nowo tworzonej stronie internetowej, mającej pomagać uczniom w wyborze kierunku kształcenia, informacje dotyczące (3 główne zagadnienia): wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości; wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia; rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły.
4. Obecnie istnieje możliwość dotarcia do informacji z zakresu (3 główne zagadnienia): wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia; wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości; profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju.
5. Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących (3 główne zagadnienia): opisu sytuacji na rynku pracy za granicą; poziomu zarobków w danym zawodzie; liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE. Najmniej trudności sprawia zdobycie informacji dotyczących: profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju; ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek; wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia.

2.3.2. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół niemieckich

Badaniem objęta została grupa 143 osób, w tym 74 kobiet (52% ogółu ankietowanych) i 69 (48% ogółu) mężczyzn (wykres 2.24.).

Wykres 2.24. Struktura płci osób ankietowanych w Niemczech

Źródło: Opracowanie własne.

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 94% ankietowanych; zamieszkujące wieś – 4%; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – blisko 2%.

Respondenci korzystają z Internetu: codziennie (70% odpowiedzi na pytanie), co kilka dni (23%), raz w tygodniu (3%), kilka razy w miesiącu (5%), wcale (0%). Korzystają w domu (92% odpowiedzi), w szkole (5%), u znajomych (2%), w kafejce internetowej (1%).

Wśród źródeł, które oceniliby jako najwygodniejsze dla nich w celu czerpania informacji mających pomóc w dalszej edukacji, uznano wg ważności: Internet (37% odpowiedzi), imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (24%), rady rodziców czy starszego rodzeństwa (12%), reklamy (8%), opinię rówieśników (5%), informacje prasowe (5%), pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcę (5%), telewizję (3%), inne źródła (2%).

Respondenci stwierdzili, że gdyby została stworzona strona internetowa zawierająca szereg informacji odnoszących się do kierunków kształcenia, studiów, charakteru i specyfiki rynku pracy w danym regionie, to kolejno za istotne, w skali od 5 (tj. od najważniejszego) do poziomu 1 (tj. najmniej ważnego), uznaliby zagadnienia:

- wykaz zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 48% przypisało poziom ważności 5; 35% – 4; 11% – 3; 3% – 2; 4% – 1;
- wykaz szkół na terenie województwa, który umożliwi zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 36% przypisało poziom ważności 5; 34% – 4; 22% – 3; 4% – 2; 4% – 1;
- rodzaj zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 32% przypisało poziom ważności 5; 43% – 4; 18% – 3; 4% – 2; 3% – 1;
- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu w kraju: 30% przypisało poziom ważności 5; 48% – 4; 16% – 3; 5% – 2; 1% – 1;
- poziom zarobków w danym zawodzie: 25% przypisało poziom ważności 5; 41% – 4; 25% – 3; 5% – 2; 4% – 1;

- wykaz zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 25% przypisało poziom ważności 5; 27% – 4; 36% – 3; 8% – 2; 4% – 1;
- liczba wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 22% przypisało poziom ważności 5; 37% – 4; 31% – 3; 8% – 2; 4% – 1;
- ilość kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 20% przypisało poziom ważności 5; 36% – 4; 33% – 3; 7% – 2; 4% – 1;
- sytuacja na rynku pracy za granicą: 17% przypisało poziom ważności 5; 30% – 4; 31% – 3; 15% – 2; 7% – 1;
- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu za granicą: 16% przypisało poziom ważności 5; 37% – 4; 31% – 3; 10% – 2; 6% – 1;
- liczba bezrobotnych według zawodu: 12% przypisało poziom ważności 5; 22% – 4; 39% – 3; 18% – 2; 10% – 1;
- uznanie danego kierunku/szkoły za prestiżowe/ważne: 6% przypisało poziom ważności 5; 24% – 4; 37% – 3; 28% – 2; 5% – 1.

Respondenci stwierdzili, że obecnie spośród wyżej wymienionych zagadnień są w stanie dotrzeć do:

- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 9% odpowiedzi;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 14%;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 14%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 14%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 9%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 7%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/ważne: 6%;
- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 4%;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 4%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 4%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 3%;
- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 3%;
- inne (1%).

Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących:

- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 15% odpowiedzi;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 12%;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 9%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 9%;

- poziomu zarobków w danym zawodzie: 8%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 8%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 8%;
- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 7%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą: 7%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 5%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 5%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 3%;
- inne (2%).

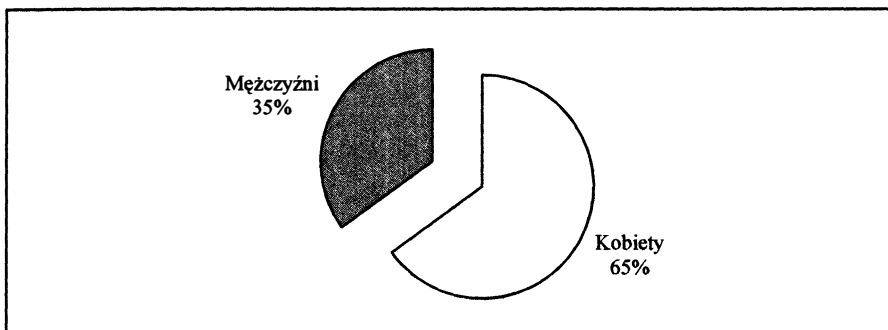
Reasumując: ankietowani w Niemczech:

1. Korzystają (większość udzielonych odpowiedzi) z Internetu codziennie w domu.
2. Internet uznali za główne źródło informacji pomocne przy podjęciu decyzji odnoszącej się do dalszej edukacji.
3. Respondenci uznali za niezbędne, na nowo tworzonej stronie internetowej mającej pomagać uczniom w wyborze kierunku kształcenia, informacje dotyczące (3 główne zagadnienia): wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości; wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwi zdobycie interesującego respondentów wykształcenia; rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły.
4. Obecnie istnieje możliwość dotarcia do informacji z zakresu (3 główne zagadnienia): wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwi zdobycie interesującego respondentów wykształcenia; wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości; poziomu zarobków w danym zawodzie.
5. Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących (3 główne zagadnienia): opisu sytuacji na rynku pracy za granicą; liczby bezrobotnych według zawodu; wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości. Najmniej trudności sprawia zdobycie informacji dotyczących: liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE; opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą; profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą; profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju.

2.3.3. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół polskich

Badaniem objęta została grupa 31 osób, w tym 20 kobiet (65% ogółu ankietowanych) i 11 (35% ogółu) mężczyzn (wykres 2.25.).

Wykres 2.25. Struktura płci osób ankietowanych w Polsce

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci wstrzymali się od udzielenia odpowiedzi o miejscu zamieszkania. Stwierdzili, że korzystają z Internetu: codziennie (6% odpowiedzi na pytanie), co kilka dni (62%), raz w tygodniu (85%), kilka razy w miesiącu (3%), wcale (0%). Głównym miejscem użytkowania Internetu jest: szkoła (67%), dom (19%), kafejka internetowa (10%), Internet u znajomych (5%).

Wśród źródeł, które oceniliby jako najwygodniejsze dla nich w celu czerpania informacji mających pomóc w dalszej edukacji, uznano wg ważności: Internet (30% odpowiedzi), imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (23%), reklamy (21%), rady rodziców czy starszego rodzeństwa (8%), pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcę (7%), telewizję (3%), informacje prasowe (3%), opinię rówieśników (3%), inne źródła (2%).

Respondenci stwierdzili, że gdyby została stworzona strona internetowa zawierająca szereg informacji odnoszących się do kierunków kształcenia, studiów, charakteru i specyfiki rynku pracy w danym regionie, to kolejno za istotne, w skali od 5 (tj. od najważniejszego) do poziomu 1 (tj. najmniej ważnego), uznaliby zagadnienia:

- wykaz zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 61% przypisało poziom ważności 5; 24% – 4; 12% – 3; 3% – 2; 0% – 1;
- wykaz szkół na terenie województwa, który umożliwi zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 58% przypisało poziom ważności 5; 27% – 4; 12% – 3; 3% – 2; 0% – 1;
- rodzaj zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 58% przypisało poziom ważności 5; 24% – 4; 15% – 3; 0% – 2; 3% – 1;

- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu w kraju: 45% przypisało poziom ważności 5; 42% – 4; 12% – 3; 0% – 2; 0% – 1;
- ilość kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 39% przypisało poziom ważności 5; 21% – 4; 33% – 3; 6% – 2; 0% – 1;
- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu za granicą: 27% przypisało poziom ważności 5; 36% – 4; 30% – 3; 7% – 2; 3% – 1;
- liczba wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 27% przypisało poziom ważności 5; 33% – 4; 33% – 3; 3% – 2; 3% – 1;
- sytuacja na rynku pracy za granicą: 24% przypisało poziom ważności 5; 21% – 4; 42% – 3; 12% – 2; 0% – 1;
- uznanie danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą: 19% przypisało poziom ważności 5; 41% – 4; 34% – 3; 6% – 2; 0% – 1;
- poziom zarobków w danym zawodzie: 18% przypisało poziom ważności 5; 52% – 4; 27% – 3; 0% – 2; 3% – 1;
- wykaz zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 15% przypisało poziom ważności 5; 45% – 4; 36% – 3; 3% – 2; 0% – 1;
- liczba bezrobotnych według zawodu: 13% przypisało poziom ważności 5; 34% – 4; 38% – 3; 9% – 2; 6% – 1.

Respondenci stwierdzili, że obecnie, spośród wyżej wymienionych zagadnień, są w stanie dotrzeć do:

- wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwi zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 17% odpowiedzi;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 12%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą: 11%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 11%;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 9%;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 8%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 7%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 6%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 5%;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 4%;
- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 3%;
- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 3%;
- inne (5%).

Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących:

- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 14% odpowiedzi;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 14%;
- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 13%;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 11%;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 11%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 8%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 7%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 5%;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 4%;
- wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 4%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 6%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą: 3%;
- inne (1%).

Reasumując: ankietowani w Polsce:

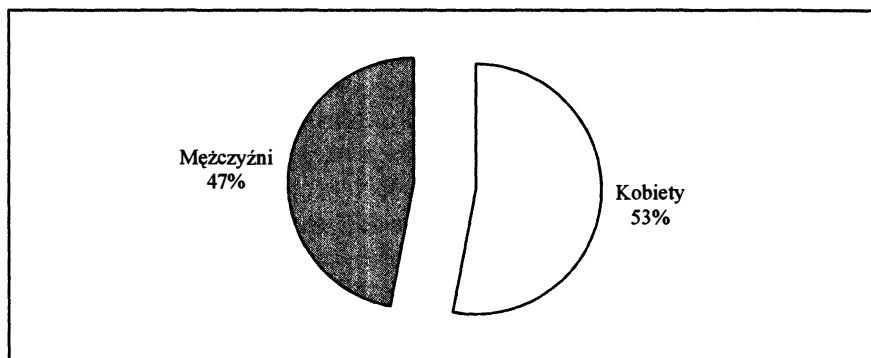
1. Korzystają (większość udzielonych odpowiedzi) z Internetu raz w tygodniu w szkole.
2. Internet uznali za główne źródło informacji pomocne przy podjęciu decyzji odnoszącej się do dalszej edukacji.
3. Respondenci uznali za niezbędne, na nowo tworzonej stronie internetowej mającej pomagać uczniom w wyborze kierunku kształcenia, informacje dotyczące (3 główne zagadnienia): wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości; wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia; rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły.
4. Obecnie istnieje możliwość dotarcia do informacji z zakresu (3 główne zagadnienia): wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia, profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju, opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą.
5. Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących (3 główne zagadnienia): opisu sytuacji na rynku pracy za granicą; profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą; liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE. Najmniej trudności sprawia zdobycie informacji dotyczących: wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości; wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego

respondentów wykształcenia; profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju; opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą.

2.3.4. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół portugalskich

Badaniem objęta została grupa 216 osób, w tym 115 kobiet (53% ogółu ankietowanych) i 101 (47% ogółu) mężczyzn (wykres 2.26.).

Wykres 2.26. Struktura płci osób ankietowanych w Portugalii

Źródło: Opracowanie własne.

W badaniu wzięły udział, w przeważającym stopniu, osoby: z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców – 90% ankietowanych; z miast zamieszkiwanych przez poniżej 50 tys. osób – 8%; zamieszkujące wieś – 2%.

Respondenci korzystają z Internetu: codziennie (56% odpowiedzi na pytanie), co kilka dni (35%), raz w tygodniu (3%), kilka razy w miesiącu (6%), wcale (1%). Korzystają w domu (81% odpowiedzi), w szkole (17%), u znajomych (2%), w kafejce internetowej (0%).

Wśród źródeł, które oceniliby jako najwygodniejsze dla nich w celu czerpania informacji mających pomóc w dalszej edukacji, uznano wg ważności: Internet (40% odpowiedzi), rady rodziców czy starszego rodzeństwa (16%), informacje prasowe (11%), imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (10%), opinię rówieśników (8%), telewizję (6%), reklamy (5%), pedagoga szkolnego/nauczyciela/wychowawcę (3%), inne źródła (0%).

Respondenci stwierdzili, że gdyby została stworzona strona internetowa zawierająca szereg informacji odnoszących się do kierunków kształcenia, studiów, charakteru i specyfiki rynku pracy w danym regionie, to kolejno za istotne, w skali od 5 (tj. od najważniejszego) do poziomu 1 (tj. najmniej ważnego), uznaliby zagadnienia:

- rodzaj zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 55% przypisało poziom ważności 5; 32% – 4; 11% – 3; 1% – 2; 1% – 1;
- wykaz zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 52% przypisało poziom ważności 5; 31% – 4; 14% – 3; 2% – 2; 0% – 1;
- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu w kraju: 50% przypisało poziom ważności 5; 32% – 4; 13% – 3; 4% – 2; 1% – 1;
- wykaz szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 49% przypisało poziom ważności 5; 32% – 4; 14% – 3; 3% – 2; 2% – 1;
- ilość kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 37% przypisało poziom ważności 5; 38% – 4; 20% – 3; 3% – 2; 2% – 1;
- liczba wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 33% przypisało poziom ważności 5; 39% – 4; 21% – 3; 4% – 2; 3% – 1;
- liczba bezrobotnych według zawodu: 33% przypisało poziom ważności 5; 36% – 4; 26% – 3; 4% – 2; 1% – 1;
- wykaz zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 33% przypisało poziom ważności 5; 32% – 4; 30% – 3; 5% – 2; 1% – 1;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 30% przypisało poziom ważności 5; 46% – 4; 18% – 3; 5% – 2; 0% – 1;
- profil studiów niezbędny do wykonywania danego zawodu za granicą: 30% przypisało poziom ważności 5; 36% – 4; 29% – 3; 8% – 2; 1% – 1;
- uznanie danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą: 24% przypisało poziom ważności 5; 41% – 4; 27% – 3; 5% – 2; 3% – 1;
- sytuacja na rynku pracy za granicą: 23% przypisało poziom ważności 5; 30% – 4; 35% – 3; 9% – 2; 3% – 1.

Respondenci stwierdzili, że obecnie, spośród wyżej wymienionych zagadnień, są w stanie dotrzeć do:

- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 17% odpowiedzi;
- wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 15% odpowiedzi;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 15%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 13%;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 9%;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 8%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 5%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wą: 5%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 4%;

- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 3%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 3%;
- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 1%;
- inne (1%).

Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących:

- liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE: 15% odpowiedzi;
- opisu sytuacji na rynku pracy za granicą: 11%;
- poziomu zarobków w danym zawodzie: 11%;
- wykazu zawodów, w których jest w danym czasie nadmiar i niedobór pracowników: 10%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu za granicą: 9%;
- wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości: 9%;
- rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły: 8%;
- liczby bezrobotnych według zawodu: 7%;
- opinii dotyczącej uznania danego kierunku/szkoły za prestiżowe/wagę: 6%;
- profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju: 5%;
- ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek: 3%;
- wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia: 3%;
- inne (2%).

Reasumując: ankietowani w Portugalii:

1. Korzystają (większość udzielonych odpowiedzi) z Internetu codziennie w domu.
2. Internet uznali za główne źródło informacji, pomocne przy podjęciu decyzji odnoszącej się do dalszej edukacji.
3. Respondenci uznali za niezbędne, na nowo tworzonej stronie internetowej mającej pomagać uczniom w wyborze kierunku kształcenia, informacje dotyczące (3 główne zagadnienia): rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły; wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości; profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju.
4. Obecnie istnieje możliwość dotarcia do informacji z zakresu (3 główne zagadnienia): wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia, profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju, wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości.

5. Najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących (3 główne zagadnienia): liczby wolnych miejsc pracy według zawodów w danych miejscowościach w firmach, w danym regionie oraz w innych krajach UE; opisu sytuacji na rynku pracy za granicą; poziomu zarobków w danym zawodzie. Najmniej trudności sprawia zdobycie informacji dotyczących: profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu w kraju; ilości kandydatów na jedno miejsce/trudność dostania się na dany kierunek; wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwia zdobycie interesującego respondentów wykształcenia.

2.3.5. Podsumowanie

W badaniach ankietowych, przeprowadzonych w Polsce, Niemczech, Portugalii respondentami były w przeważającym stopniu kobiety. Wyjątek stanowią badania przeprowadzone w Bułgarii – tam odpowiedzi udzieliło więcej mężczyzn. Odpowiedzi udzieliły głównie osoby z miast zamieszkiwanych przez ponad 50 tys. mieszkańców.

Respondenci Bułgarii, Niemiec, Portugalii stwierdzili, że korzystają (większość udzielonych odpowiedzi) z Internetu codziennie w domu. Respondenci polscy korzystają z Internetu raz w tygodniu w szkole (tabela 2.13.).

Tabela 2.13. Struktura preferowanych miejsc i częstotliwości korzystania z Internetu

Miejsce korzystania z Internetu	Bułgaria	Niemcy	Polska	Portugalia
kafejka internetowa	4%	1%	10%	0%
szkoła	8%	5%	67%	17%
dom	85%	92%	19%	81%
u znajomych	4%	2%	5%	2%
Częstotliwość korzystania z Internetu	Bułgaria	Niemcy	Polska	Portugalia
codziennie	80%	70%	6%	56%
co kilka dni	12%	23%	6%	35%
raz w tygodniu	4%	3%	85%	3%
kilka razy w miesiącu	3%	5%	3%	6%
wcale	1%	0%	0%	1%

Źródło: Opracowanie własne.

Za główne źródło informacji, pomocnych przy podejmowaniu decyzji odnoszących się do dalszej edukacji, uznano Internet (tabela 2.14.).

Tabela 2.14. Struktura preferowanych źródeł informacji mających pomóc w relacjach między edukacją a rynkiem pracy

Źródła informacji	Bułgaria	Niemcy	Polska	Portugalia
telewizja	7%	3%	3%	6%
imprezy informacyjne, dni otwarte uczelni	17%	24%	23%	10%
rady rodziców, starszego rodzeństwa	10%	12%	8%	16%
opinia rówieśników	3%	5%	3%	8%
informacja prasowa	5%	5%	3%	11%
Internet	43%	37%	30%	40%
reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	3%	8%	21%	5%
pedagog szkolny/nauczyciel/wychowawca	12%	5%	7%	3%
inne	0%	2%	2%	0%

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci Bułgarii, Niemiec, Polski, Portugalii zgodnie uznali za niezbędne, na nowo tworzonej stronie internetowej mającej pomagać uczniom w wyborze kierunku kształcenia, informacje dotyczące: rodzaju zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły; wykazu zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości.

Zgodnie uznano, że obecnie istnieje możliwość dotarcia do informacji z zakresu (3 główne zagadnienia): wykazu szkół na terenie województwa, który umożliwi zdobycie interesującego respondentów wykształcenia. Natomiast: najwięcej trudności sprawia dotarcie do informacji dotyczących (3 główne zagadnienia): opisu sytuacji na rynku pracy za granicą; najmniej trudności sprawia zdobycie informacji dotyczących: profilu studiów niezbędnego do wykonywania danego zawodu.

2.4. ZESTAWIENIE CAŁOŚCIOWE WYBRANYCH ZAGADNIENIŃ Z ANALIZOWANYCH ANKIET

Anna GARDOCKA-JAŁOWIEC

Tabela 2.15. Porównanie odpowiedzi respondentów: uczniów klas pierwszych i klas ostatnich szkół średnich w Polsce, Bułgarii, Niemczech, Portugalii

Zagadnienie		Polska		Bułgaria	
		Uczniowie klas pierwszych szkół średnich	Uczniowie klas maturalnych	Uczniowie klas pierwszych szkół średnich	Uczniowie klas maturalnych
1. Źródła informacji	najwyższa ocena	imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (51%)	imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (42%)	Internet (41%)	Internet (53%)
	najniższa ocena	telewizja (1%)	pedagog szkolny/nauczyciel/wychowawca (2%)	opinia rówieśników (2%)	reklamy (3%)
2. Jakość informacji		pełne, wyczerpujące (39%)	podstawowe (34%)	podstawowe (42%)	pełne, wyczerpujące (37%)
3. Motywy / czynniki wyboru kierunku kształcenia	najwyższa ocena	chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (80%)	chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (60%)	chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (72%)	chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (63%)
	najniższa ocena	wyższe wykształcenie rodziców, rodzeństwa (0%)	chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (3%)	chęć otrzymywania renty, alimentów czy innych świadczeń (0%); chęć uniknięcia służby wojskowej (0%)	presja otoczenia na kontynuację nauki (1%)

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2.15 c.d. Porównanie odpowiedzi respondentów: uczniów klas pierwszych i klas ostatnich szkół średnich w Polsce, Bułgarii, Niemczech, Portugalii c.d.

Zagadnienie		Polska		Bułgaria	
		Uczniowie klas pierwszych szkół średnich	Uczniowie klas maturalnych	Uczniowie klas pierwszych szkół średnich	Uczniowie klas maturalnych
4. Rodzaj i miejsce kontynuacji nauki		studia wyższe magisterskie (63%)	bezpłatne (69%) studia wyższe magisterskie (66%) poza miejscem zamieszkania (56%)	brak odpowiedzi	bezpłatne (55%) studia wyższe magisterskie (54%) w miejscu zamieszkania (53%)
5. Czynniki wpływające na zdobycie pracy	najwyższa ocena	wykształcenie (79%); znajomość języków obcych	wykształcenie (68%); znajomość języków obcych	znajomość języków obcych (68%); wykształcenie	wykształcenie (62%); znajomość języków obcych
	najniższa ocena	pleć (33%)	pleć (37%)	pleć (36%)	pleć (26%)
6. Poczynania w przypadku braku pracy po zakończeniu edukacji	najwyższa ocena	wyjazd za granicę (25%)	.*	brak odpowiedzi	.*
	najniższa ocena	pobieranie zasiłku (1%); żałobiliby coś innego (2%)	.*	brak odpowiedzi	.*
7. Internet w życiu respondentów	częstotliwość korzystania	raz tygodniowo (85%)		codziennie (78%)	
	miejsce korzystania	szkoła (67%)		dom (85%)	
	oczekiwania wobec stron internetowych do informacji z zakresu edukacji, pracy	wykaz zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości (61%)		wykaz zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości (58%)	

* brak pytania w arkuszu ankiety skierowanej do danej grupy respondentów

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2.15 c.d. Porównanie odpowiedzi respondentów: uczniów klas pierwszych i klas ostatnich szkół średnich w Polsce, Bułgarii, Niemczech, Portugalii c.d.

Zagadnienie		Niemcy		Portugalia	
		Uczniowie klas pierwszych szkół średnich	Uczniowie klas maturalnych	Uczniowie klas pierwszych szkół średnich	Uczniowie klas maturalnych
8. Źródła informacji	najwyższa ocena	Internet (40%)	Internet (36%)	informacje prasowe (33%)	Internet (40%)
	najniższa ocena	informacje prasowe (2%)	informacje prasowe (2%)	opinia rówieśników (1%)	reklamy (4%)
9. Jakość informacji		podstawowe (46%)	podstawowe (38%)	pełne, wyczerpujące (31%)	pełne, wyczerpujące (37%)
10. Motywy / czynniki wyboru kierunku kształcenia	najwyższa ocena	chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (59%)	pasja nauką, dziedziną nauki (46%)	chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (81%)	chęć podniesienia szans na dobrze płatną, ciekawą pracę (54%)
	najniższa ocena	chęć otrzymania renty, alimentów czy innych świadczeń (2%)	chęć otrzymania renty, alimentów czy innych świadczeń (2%)	presja otoczenia (0%)	chęć uniknięcia służby wojskowej (0%)
11. Rodzaj i miejsce kontynuacji nauki		studia dzienne magisterskie (44%)	płatne (66%) studia dzienne magisterskie (52%) poza miejscem zamieszkania (73%)	studia dzienne magisterskie (73%)	płatne (78%) studia dzienne magisterskie (85%) poza miejscem zamieszkania (69%)
12. Czynniki wpływające na zdobycie pracy	najwyższa ocena	wykształcenie (75%); komunikatywność	wykształcenie (66%); komunikatywność	wykształcenie (53%); znajomość języków obcych	wykształcenie (71%); znajomość języków obcych
	najniższa ocena	pięć (44%)	pięć (31%)	pięć (36%)	pięć (30%)
13. Poczynania w przypadku braku pracy po zakończeniu edukacji	najwyższa ocena	wyjazd za granicę (22%)	-*	wyjazd za granicę (23%)	-*
	najniższa ocena	założenie własnej firmy (około 4%); zrobiliby coś innego (2%)	-*	podjęliby każdą pracę (4%); zrobiliby coś innego (2%)	-*
14. Internet w życiu respondentów	częstotliwość korzystania	codziennie (70%)		codziennie (56%)	
	miejsce korzystania	dom (92%)		dom (81%)	
	oczekiwania wobec stron internetowych do informacji z zakresu edukacji, pracy	wykaz zawodów, które dają szansę znalezienia pracy w przyszłości (48%)		rodzaj zawodu, w jakim można pracować po ukończeniu szkoły (55%)	

* brak pytania w arkuszu ankiety skierowanej do danej grupy respondentów

Źródło: Opracowanie własne.